

Poltnina plačana v gotovini

VIGRED

ŽENSKI LIST

LETO 1931

10

Že za časa naših prababic...

SCH J 3

SCHICHT^{OVIM}
MILOM „JELEN“

je prala gospodi-
nja najrajši s čistim
milom „Jelen“. Od
tedaj je minilo več
ko 80 let — zdaj
pere že četrti rod s

vedno tako kakor prej, vedno enako dobro

Francka Gruden:

M. Ignacija Šinkovec.

V uršulinskem samostanu v Škofji Loki je 19. avgusta umrla redovnica m. Ignacija Šinkovec.

Rodila se je dne 23. dec. 1853 v Idriji in bila krščena za Marijano. Trinajstletna deklica je prvič prišla kot gojenka k uršulinkam v Škofjo Loko. Bila je vzorna gojenka, ki je s svojo ljubeznivostjo in iznajdljivostjo tudi tovarišice hotela vneti za vse dobro. Včasih je potožila, zakaj ni deček, da bi mogla postati duhovnik... Po dovršenem študiju se je vrnila domov. Pa ni vzdržala. Kar vleklo jo je nazaj v samostan in zaprosila je, naj jo sprejmejo kot novinko. Tedanja prednica m. Benedikta Renaldy pa je zahtevala, naj se najprej nauči francoski. Anica Šinkovec je zato odšla v Ljubljano, tamkaj stanovala pri sestri takratnega spirituala monsignora Jerihe in se učila pri neki francoski dami. Vsled svoje vztrajne pridnosti je hitro napredovala in kmalu zadovoljila s svojim znanjem gospo Mater. Vstopila je v red, 1. 1872. naredila učiteljsko maturo, 9. junija 1873 prejela redovno obleko in ime Marija Ana Ignacija srčne rane Jezusove in 3. junija 1879. je položila večne obljube. Potem je bila učiteljica in skoraj do zadnjih let pred smrtjo vzgojna prefekta in učiteljica redovnih novink. Od 1. 1897. do 1. 1900. je bila podprednica, pravitko je bila podprednica, vikarica in prva svetovalka jugoslovanske uršulinske provincijalke od 1. 1928. pa do smrti.

To je suhoparno obrisano življenje skromne 78 letne redovnice. Premnogim Vigrednicam se bo morda zdelo preskromno, ali se bodo celo spraševale, zakaj se je »Vigred« spominja.

Rada bi, da bi sedajle sijalo svetlo, svetlo solnce: potem bi vse vedele, da ne sanjarim, ampak govorim čisto, resnično resnico, ker vsako hvalisanje in olepšavanje je m. Ignacija sovražila. Pa vendar, če bi se v tem solnčnem, jasnem dnevu pogledale iz oči v oči, bi morale vse vedeti: le otrok more tako govoriti o svoji materi!

Da, dobra duhovna mati je bila pokojnica premnogih bivšim gojenkam; tudi po izstopu iz zavoda je ž njimi prenašala njihove otroške skrbi, v najtežjih preizkušnjah in v najhujših mladostnih bojih jim je bila obzirna zaupnica in pomočnica in je do smrti ljubila te svoje velike in majhne, učene in preproste otroke.

Kako bi si po človeško razlagali njene uspehe? Redovna sosestra, katera jo je poznala od otroških let, je povedala: Pokojnica je študirala značaj vsake posamezne gojenke, da, sestavljala je celo pismene črteže posameznih značajev, samo,

da je mogla individualno vzgajati. Morda je prav radi tega poznavanja svojih gojenk žela toliko uspehov, ko je bila skozi dolgo vrsto let režiserka vseh teaterskih in drugih prireditev v zavodu. In morda so to njeno zmožnost upoštevali predstojniki tudi takrat, ko so ji poverili vodstvo novink.

M. Ignacija je vedno snovala, vedno delala. Ko je bila še gojenka, so pri kongregaciji najbolj vnete osnovala poseben krožek, da bi se navduševale za vedno večjo gorečnost; Sinkovčeva Anica je vodila in tovarišice so jo nazvale: pater Ignacij. Ko je kot redovnica vodila kongregacijo, ji ni bilo nikdar dovolj delavnosti in gorečnosti. Ne samo gojenke, tudi odrasla dekleta je hotela ohraniti za Marijo. Pošiljala jim je ognjevite okrožnice, vsake počitnice pa jih je — seveda z dovoljenjem predstojnikov — vabila na sestanke v zavod. Kako rade so prihajale deklice pa tudi zrele žene, da so se pogovorile med seboj in z bivšimi učiteljicami in so se ob voditeljevem govoru pri slovesnem shodu, še bolj pa ob Kruhu življenja navdušile za nadaljnje apostolsko delo!

Potem pa njena pisma! Bog sam jih je štel, saj je pač vsakega pisala zato, da Njemu ohrani duše. Po smrti sem videla njen notes, pa je bil poln samih naslovov njenih »ljubih otrok« in »dragih prijateljic«. Vse smo ji bile enako drage, z nami se je veselila in trpela, za nas se je borila ob tabernakelju.

Pa ji še ni bilo dovolj. Ko je naša urednica tolikrat zastonj trkala in prosila za prispevke, je 76 letna redovnica takoj pomagala, kolikor je bilo v njeni moči in je še nesla načrte s seboj v grob.

Pa takrat, ko je najbližji niso hoteli razumeti? Ko so jo varale gojenke, ko so prihajale o bivših učenkah slaba poročila, ko je toliko in toliko deklic vedelo samo za njeno strogost in natančnost? Še ne dvajsetletna deklica je v Idriji prosila svojega spovednika, da ji je dovolil prav pogosto prejemati sv. obhajilo. Jezus je bil njeno vse in človek bi še in še prebiral ona mesta v neštetih pismih, ko meditira na tako otroško nežen način s svojim Ženinom. Saj je bila ona vendar otrok: ob mali sv. Reziki je hodila in nas vodila s seboj in tolikokrat povedala, da moramo ostati otroci, ako hočemo priti v nebesa. Saj je tako govorila vedno samo ono, česar je bilo polno srce, in odkar je l. 1929. obhajala zlati jubilej redovništva, se je vedno pripravljala samo na zadnji, najvažnejši rigoroz in na združenje z Ženinom. In ji je bilo hučo, da ni mogla več delati — pa je že njen zgled toliko dobrega naredil — zato je le molila in vse svoje ubožstvo in trpljenje združevala z božjo voljo. Še poleg postelje je imela tablico z napisom, da ja nikdar ni pozabila: »Ici out fait la volonté de Dieu«.

19. septembra je njeno srce nehalo utripati in ljubiti. Njeno telo so oblekli v redovniško obleko, duhovnik je blagoslovil krsto in prenesli so jo v obhajilni kor na mrtvaški oder. Potem smo hodile k njej na zadnji razgovor in po slovo. Pa naj so prihajale redovnice od samostanske strani ali pa bivše gojenke skozi cerkev, nihče ni mogel do m. Ignacije, ne da bi prej pozdravil evharističnega Boga v tabernaklju. Morda se je prav zato rajnica tako blaženo smehljala. Solze so tekle iz oči, srce in ustnice pa niso znale ponavljati drugega kot očenaševo prošnjo: »Zgodi se Tvoja volja!« Kako tudi: na levi v tabernaklju je ljubi deviški Zenin, na desni v krsti je snivala in se smehljala zvesta nevesta.

Za slovo pa nam je na mrtvaškem listu sporočila m. Ignacija: Kristus je moje življenje in smrt mi je dobiček.

Ali si že pokazala Vigred sosedi? Stori to in skrbi, da se naroči!

Zločini nad svetiščem.

I.

Ker se je zveza med zakonom in vero zrahljala, zato velik del človeštva že nima več moči, da bi prenašal težka bremena zakona. In temu delu človeštva bi bilo treba napisati velikansko knjigo ogorčenja, ker je oropal zakon njegovega božjega dostojanstva in tepta njegovo svetost v blato najnižjih strasti. Pozornost je v zakonu prešla od duhovne strani na čutno stran, zakon se gradi na neomejeni sebičnosti in na zibajočem se temelju človeške strasti. O »grehu« pišejo le še v narekovaju kot o povsem zastarelem nazoru.

In glavni napad na svetost zakona se vrši z samovoljnim določanjem števila otrok. Iz najbogatejših slojev je ta bela kuga izšla in se širi med široke plasti. Kakšna navodila dajejo tudi nekatere matere hčeram v zakon! Kako žalostna dejstva dopovedujejo statistike novorojenčkov! Pa nobena statistika ne more dopovedati vse dušne in npravne bede, ki je v teh številkah vključena!

Tudi zavedni katoličani žive v ozračju, ki je prenasičeno s temi nenravnimi nazori, in tudi nadnje prihaja zapeljevanje. Nasprotniki spretno zastavljajo vprašanje, če katoliška cerkev ne zahteva preveč in če morda res niso stari nazori v sedanjih razmerah potrebni izboljšanja. Na to vprašanje, ki je osrednje življenjsko vprašanje vsega dušnega in npravnega življenja v zakonu, je treba jasnega in utemeljenega odgovora.

Zakon je tako tesno spojen z **večnim** življenjem, da mu je le pogled na večnost daje trdnih smernic. Zakon je tudi socialna oblika, zadevajoča blagor **družbe**, zato more včasih od posameznika zahtevati težkih žrtev, ki imajo le potem smisel, če je res, da je občni blagor več vreden kot blagor posameznika in da mora posameznik zatajiti svoje težnje, če bi z njimi rušil blaginjo družbe. Le dvojna možnost je: ali svetost zakona, ali pa razpad človeške družbe.

Dolžnosti in pravice moža in žene so glede zakona enake. Pravi: o, da je mož glava žene, ne velja za zakonsko življenje, ampak samo za njegovo družabno in premoženjsko stran. Žena mora zahtevati ljubezen in spoštovanje od moža in ob vsej svoji vdanosti do njega se naj zaveda meje, začrtane od Boga. Tudi v zakonu torej velja zahteva, da je Boga treba bolj poslušati kot ljudi. Žena naj trdno stoji na stališču, da se mož more in mora obvladati, kadar to zahteva svetost zakona. Seveda je udobno, skriti se za »pokorščino do moža« in valiti vso krivdo s sebe, kadar nima poguma, postaviti se po robu in predpisom vesti pripomoči do zmage. Ali ni mnogokrat grda laž v besedah žene: »On tako hoče, meni pa ni všeč«? Naj bo žena možu modra tovarišica in ga z ljubečimi opozorili vodi po smernicah vesti. Sama mora od njega doseči, da mu ne bo zgolj sredstvo, ampak da se bo tudi mož imel za temelj Svetega Duha.

Seveda, če je pa vse storila, a ni uspela, potem je brez greha.

Ob današnjih težkih razmerah je za marsikatero zakonske le še izbira med junaštvom in pa grehom; zato bodo ravno iz zakona gotovo izšli mnogi svetniki.

II.

Anglikanski škofje, zbrani lansko leto na konferenci v Lambethu, so svojim vernikom za nekatere slučaje dovolili preprečevanje spočetja, četudi le z mnogimi pridržki. Katoliška cerkev pa vse bolj junaško in dosledno zahteva in brani svetost zakona, kot se sploh ni dala zmotiti nobeni zmedi nobenega, še tako ošabnega veka; na božjem temelju je zgrajena in človeška slabost in zloba je ne more omajati. V svoji okrožnici o krščanskem zakonu govori papež Pij XI.: »**Iz nobenega, še tako tehtnega**

razloga se ne more zgoditi, da bi nekaj, kar je v bistvu proti naravi, postalo naravi primerno in dobro. Ker je pa zakonsko dejanje po svoji naravi namenjeno v to, da zbudi novo življenje, zato tisti, ki mu premišljeno jemljejo to naravno in svojsko moč, ravnajo proti naravi in delajo nekaj, kar je sramotno in v bistvu nenravno.«

Jasne besede, ki zapro vsa vrata človeški strasti in samovoljnosti!

Niti Bog bi ne mogel dovoliti, ker bi bilo zoper božjo svetost.

Bog je v svoji modrosti navezal nekatere užitke in radosti le kot vabila k zelo resnim življenjskim nalogam. Tako je n. pr. s hrano združil prijeten okus, ker je vedel, da, če bi ne bilo prijetnega okusa in občutka nasičenja, bi mnogi ali sploh ne uživali hrane ali pa premalo. Bog ne namerava v prvi vrsti tega prijetnega užitka, ampak ohranitev telesa; užitek je le vabilo k uživanju hrane. Slično je Bog poskrbel za ohranitev in razširjanje človeštva. Otroci, zlasti če jih je več, pripravljajo velike skrbi in težave. Zato je Bog združil z zakonom užitek, ki je tolik, da večino ljudi res privabi v zakon. **Nikomur pa ni dovoljeno, vzeti zase le užitek, Stvarnikovega namena pa ne.**

Preprečenje novega življenja je torej že po naravi greh, ker vzame dejanju njegov namen ter ga zlorablja v osebno ugodje. Zato se narava sama zdrzne ob tem grehu, ko človek drzno posega v božjo naredbo in jo zlorablja.

Zato dostavlja papež: »Svoboda glede zakona je le v tem, če zaročenec res namerava skleniti zakon in ga namerava skleniti res s to osebo; **bistvo** zakona pa je človeški svobodni volji popolnoma odtegnjeno, tako, da se mora vsakdo, ki je sklenil zakon, pokoriti božjim postavam in bistvenim lastnostim.«

Kako ponosni moramo biti katoličani na svojo božjo učiteljico — Cerkev! Kako hvaležni biti Bogu zanjo! Kako bdi nad blagrom človeštva!

Ni ga vzroka, ki bi opravičil **greh**. Lahko, da kdaj grozijo res težke posledice; toda takrat nastopi dolžnost zdržnosti, ne pa pravica do grešnega dejanja, o katerem pravi sv. pismo, omenjajoč moža Onana, ki ga je prvi storil: »Hudobija je bila v očeh Gospodovih, kar je počenjal, in Gospod ga je usmrtil.«

III.

Poglejmo nekatere lažne razloge, ki so zakonskim povod in izgovor za njih greh!

a) Anglež Tomaž Robert Malthus (izg. Méltés) (1766—1834), sprva anglikanski bogoslovec, potem pa profesor zgodovine in narodnega gospodarstva, je postavil trditev: Človeštvo se vsakih 25 let podvoji, ako ne delujejo nanj velike katastrofe in se tudi na druge načine ne ovira njegova naravna moč; v naslednjih 25 letih se zopet to novo število podvoji, torej prvotno število početveri itd. Človeštvo torej raste v razmerju 1, 2, 4, 8, 16 . . . , dočim se živila in druge potrebščine morejo pomnožiti le v razmerju 1, 2, 3, 4, 5 . . . On in njegovi somišljeniki so torej natančno izračunali, po kolikih letih ne bo na zemlji ne prostora ne hrane za nov prirastek človeštva. Nastalo je potem gibanje, tako zvani neomalthuzianizem, ki zahteva omejevanje porok in preprečevanje rojstev.

Kako zmotno je to naziranje! Čim višje so namreč stvari, tem bolj skrbno in ljubeče je zanje vse urejeno. Zato je že iz tega razloga v naprej izključeno, da bi bil človek, krona stvarstva, nesrečen, ako živi po naravnih zakonih. Zakoni narave so tako modri, da njih izpolnjevanje prinaša vedno blagoslov; zakaj pa naj bi bilo ravno v zakonu, tej življenjski človeški ustanovi, drugače? Ali bo človek bolj moder in preudaren, kot je Bog, ki vodi svoje stvari po naravnih, od sebe zamišljenih postavah?

Ali je upravičena misel, da so odkrite že vse sile in načeti že vsi viri prehrane itd. v naravi? Le en primer: Na istem ozemlju, kjer je ob Baragovem času živelo le nekaj deset tisočev Indijancev, pa so še tožili, da nimajo hrane — na tem ozemlju živi sedaj na milijone ljudi. Bog odpira človeškemu iskajočemu umu vedno nove ugodnosti za življenjske zahteve. Ali pa ni to bridek posmeh, da si ravno v tistih

državah, kjer so skrbeli, kam bi s prevelikim prirastkom prebivalstva, državniki in rodoljubi sedaj belijo glave, kako ustaviti padanje rojstev in obljuditi na pol prazne vasi, razpisujejo nagrade za številne družine?

Ta greh se tako strašno širi, da n. pr. v Nemčiji, kjer je na tisoč ljudi prišel vsako leto prirastek 37, ta prirastek padel sedaj na 18; vsako leto je torej poldrug milijon Nemcev manj rojenih, kot bi jih moralo biti. Skoro vse evropske države z naglico gredo za Francijo, kjer je bilo do zadnjega desetletja padanje števila rojstev največje. V velemestih je toliko izumiranje ljudstva, da bi bila že po 25 letih mrtva grobišča, ako bi jih zaprli in preprečili dotok iz kmetov; žal pa, da se tudi ti zopet sami takoj okužijo. Zakaj Ljubljana ne more številčno naprej, čeprav se jih toliko doseli in se mesto po obsegu tako širi? Poglejmo krstne knjige, po koliko članov so štele družine nekdanj in sedaj!

Narod, ki se vda temu grehu, je zapisan poginu, ako ga izredne razmere ne rešijo. L. 200 pred Kristom je imela Italija 22 milijonov prebivalstva; l. 200 po Kristu pa le še 10 milijonov in v 5. stoletju, ko se je zapadno rimsko cesarstvo zrušilo, samo 5 milijonov. Barbari so našli na pol izpraznjena mesta in vasi.

Mi Slovenci smo itak tako majhni! Ali torej ni vsaka izguba toliko usodnejša?

b) Drugi izgovor: Rojstvo in vzgoja otrok pije materam zdravje, moč in lepoto.

Odgovor je kratek: Nikdo ni siljen, vstopiti v zakon. Kdor pa vstopi vanj, mora vzeti nase vse dolžnosti, ki jih tirja njegov namen, tudi če so z njimi združene še tolike žrtve.

Človeštvo je v vseh časih vedelo, da je dobra mati največja sreča v družini in nikdo je docela ne more nadomestiti. Zato je bilo materinstvo v tolikih časih. V čem se pa mati, ki zlorablja zakon zaradi svoje koristi in udobnosti, loči od vlačuge? Naj tudi nastopa na zunaj kot čestita žena, v resnici je podla morilka svojih nerojenih otrok in je njih življenje z ledeno brezčutnostjo žrtvovala lastni koristi in zločnosti, ali pa da je svojo polmladostno lepoto podaljšala za nekaj bežnih let. Najlepši dragulj na zemlji je materina ljubezen, ki oklepa in greje in osrečuje vse njene otročiče; nekatere moderne žene so pa namesto mater postale hijene nad lastnim zarodom. Gorje takim nesrečnim družinam!

Ako dva skleneta življenjsko zvezo, jima stopijo pred oči otroške duše, kakor angelske glavice, ki bi rade prihitele iz nebivanja in iz kraljestva možnosti na njuno ljubeče in ljubkujoče naročje. In za njimi se prikazujejo druge, vedno več jih je; že jih je na stotine, pa še vedno nove vstajajo, kot angelske glavice na slikah kupol. To so duše njunih otrok in potomcev teh otrok. In s prosečim glasom kličejo: »Oče, mati dajta nam bivanje! Dajta, da bomo deležni življenja! Odprta nam zlasti prelepa vrata večnih nebes!«

Ali bi mogel kdo misliti, da je možno, da ljudje, ki imajo gorko srce v prsih — da očetje in matere s hladno nevoljo odgovarjajo: »Preveč vas je! Ne maram vas! Nočem vzeti nase bremen in trudov z vami. Kaj mi je na tem, če ste rojeni ali ne, če pridete v nebesa ali ne? Jaz se veselim življenja, pa hočem od življenja tudi kaj imeti! Ne zmenim se pa za vašo srečo.«

Zalostno izginejo te angelske glavice in tožijo: »Torej ne bomo nikoli rojeni! Nikoli ne bomo gledali luči, življenja, Boga! Naši starši nam ne privoščijo te sreče. Nikoli! Nikoli!«

In namesto, da bi se očeta in matere oklepali ljubeči otročiči, se ovijajo okrog njih kače Erinij: strašni očitki vesti zaradi umorov brezštevilnih življenj! Nepopravljiva je ta krivica staršev.

Ob sodbi bo strogi in strašni Sodnik in Maščevalec krivic vprašal brezvestne matere: »Toliko in toliko otrokom bi morala dati življenje in jaz sem ji pripravil večno srečo. Kje so zdaj?« Kako bo takrat tak mater pri srcu, ki ji otrokom, katere je Bog od vse večnosti hotel ustvariti, onemogočila bivanje! — Katero človeško pero pa more popisati veselje staršev, ki so bili zvesti Bogu tudi glede rojstev otrok! Kako srečna bo takrat poštena krščanska mati sredi svoje številne

družine! Vsi njeni trudi bodo neizmerno poplačani in njih trpljenje se še primerjati ne da njih prihodnji slavi.

»Poberite se, ve proklete!« bodo slišale brezvestne žene. Poštene matere bodo pa poslušale Sodnika, da so vse, kar so storile svojim malim, Njemu storile.

Nobeni starši ne morejo poznati namenov, katere ima Bog z njihovimi otroki. Koliko velikih svetnikov in koliko velikih dobrotnikov človeštva bi ne bilo rojenih, če bi starši odločevali o rojstvu otrok! Sv. Ignacij Lojolski, veliki ustanovitelj jezuitskega reda, je bil 11. otrok; sv. Klement Dvořak, ki je tudi našega Barago usmeril proti duhovstvu in svetosti, je bil 12. otrok; sv. Hildegarda pa 10.; sv. Katarina Sienska je bila od 25 otrok, ki so se rodili Jakobu Benincasi in njegovi ženi Lapi, predzadnje dete. In še nešteto drugih takih slučajev! Ze zdravniško izkustvo pravi, da so pozneje rojeni otroci dušno in telesno veliko bolj čvrsti kot prvi. Dušna svojstva staršev preidejo na otroke; zato so pozneje rojeni otroci tudi bolj umirjenega, preudarnega in modrega značaja in jim bo krepostno življenje še tem laglje.

c) Tudi strah pred težko in dolgotrajno boleznijo, da, niti strah pred smrtjo ne more dejanja, ki je samo v sebi zlobno, napraviti dovoljenega.

S sočutnim srcem piše sveti oče: »Dobra mati Cerkev prav dobro pozna in globoko občuti vse, kar se govori o zdravju matere, ki je v smrtni nevarnosti. In kdo bi mogel brez sočuvstvovanja na to misliti? Koga ne bi prevzelo največje sočuvstvovanje, ko vidi, da se mati v brezprimernem junaštvu izpostavi skoraj gotovi smrti, da bi otroku, ki ga je spočela, ohranila življenje? Kar je ona pretrpela, da bi popolnoma dovršila dolžnost materinstva, to bo edino neskončno bogati in usmiljeni Bog mogel povrniti, in sicer gotovo ne le s polno, ampak zvrhano mero.« Torej pri vsem svojem umevanju za najtežje stiske in nevarnosti matere papež prav nič ne popusti, ker popustiti ne more, saj samo poudarja in razlaga božjo zahtevo. Kako stroge so besede prvaka Cerkve: »Zato opominjamo spovednike in druge dušne pastirje po Naši najvišji oblasti in radi zveličanja vseh duš, naj ne puščajo sebi izročениh vernikov glede te nadvse važne božje postave v zmoti, še mnogo bolj pa, naj se sami ne dajo zavesti od kakih napačnih mnenj in naj jim na noben način ne popuščajo. Ako pa bi kak spovednik ali dušni pastir, kar Bog obvaruj, sebi izročene vernike ali sam v te zmote zavedel ali jih vsaj s pritrjevanjem ali namernim molčanjem v njih potrdil, naj ve, da bo moral dajati najvišjemu Sodniku strog račun o izdajalski nezvestobi v službi. Naj pomni, da veljajo njemu Kristusove besede: »Slepi so vodniki slepih; če pa slepec slepca vodi, oba v jamo padeta.«

(Dalje prih.)

M. Thomè:

Polje belih lilij.

Legenda.

V daljavi je ležalo polje, ki se je bleščalo v snežni belini.

Dolgo je gledal kralj ob Renu proti belemu polju. Jezdil je v svežem jutru, ki je vstalo zlato in rožnato iznad gor. Zopet in zopet se je vprašal: »Kakšno polje je tam v daljavi, da ga še nisem nikoli videl, če tudi vsak dan jezdim preko doline? Če bi ne bilo poletje, bi mislil, da je ponoči zapadel sneg. Kaj bi to moglo biti?«

Spodbodel je konja, da bi jezdil hitreje in bi prej videl čudežno belo polje, ki se je poletnega jutra bleščalo v zimski belini.

»Gotovo rasto tam lilije,« je pomislil. Pa moral se je nasmehnuti pri tej misli. Lilije naj bi rastle med žitom in deteljo? Ne, to ne more biti. Toda kaj je?

Ko pa je prijezdil do polja, je osupnil; kajti to, kar je kakor sneg pokrivalo široko ravan, so bile neštne deklice v belih oblekah. Vse so ležale — mrtve na tleh.

Kralj je razjezdil. Komaj se je upal dihati. Res, to je polje lilij. Vihar je divjal in je zlomil belo cvetje. Pšice so predrle mlada srca. Kdo so pač bile te uboge človeške lilije in kdo jih je pokosil?

Nikjer ni bilo videti človeka. Le veter je rahlo pihljajl preko travnikov in v daljavi je šumela reka Rena. Deklice pa so ležale tihe in neme v mladem jutru in nobena ni mogla kralju povedati, kaj se je zgodilo. Ni si upal stopiti preko polja. Stal je ob meji in s spoštljivim strahom je gledal preko polja; kajti vedel je, da bdi božje oko nad tem poljem, kjer leže deklice, ki so za svojo čistost umrle. Nihče ni kralju tega povedal, pa je vedel. Tako dobro je vedel, da bi lahko prisegel na to.

Tedaj se je zganilo par korakov od njega nekaj v jutranji tišini. Pogledal je tja in videl, kako se je dvignila bela deklica in je zmoteno, kakor bi se pravkar zbudila, gledala okoli sebe. Dolge, svetle laske je imela in iz nežnega obraza sta gledali dve sinji očesci. Prav gotovo je bila ta deklica, ki je štela komaj kakih 16 let, kakor solnčni žarek, kadar je stopala po cesti. Toda zdaj so bile njene oči polne strahu in obrazek je bil bled. In ko se je vsega spomnila, kar se je zgodilo, so se ji udrle solze preko lic in ihtenje se je zaslišalo v tišini.

Kralj od Rena je mislil sočutno: »O ti, ubogi otroček, kako ti more biti sredi mrtvih tovarišic!« In ko je videl, da deklica v jutranjem hladu trepetala, je vzel svoj plašč in ga vrgel oddaleč deklici.

Potem pa je mislil sam pri sebi: »Na tem tihem polju vendar dekletce ne more ostati.« Ne da bi dolgo pomišljajl, je varno stopil med mrtvimi trupli k deklici, dvignil jo je v naročje in odnesel na svojega konja ter odjezdil.

Tako se je torej zgodilo, da je devica Kunera, ki je s sveto princezino Uršulo in 11.000 drugih tovarišic prišla v tujo deželo, odhajala zdaj s kraljem od Rena iz smrti v življenje. Ali se je morebiti Kunera bala moža, ki jo je držal na konju? Kako naj se boji milega obličja, ki se je sklanjalo nad njo in se ji je zdelo kakor obraz njenega očeta. Ne strah, hvaležno veselje se je dvigalo v njej in udobno je sedela na konju pred svojim rešiteljem.

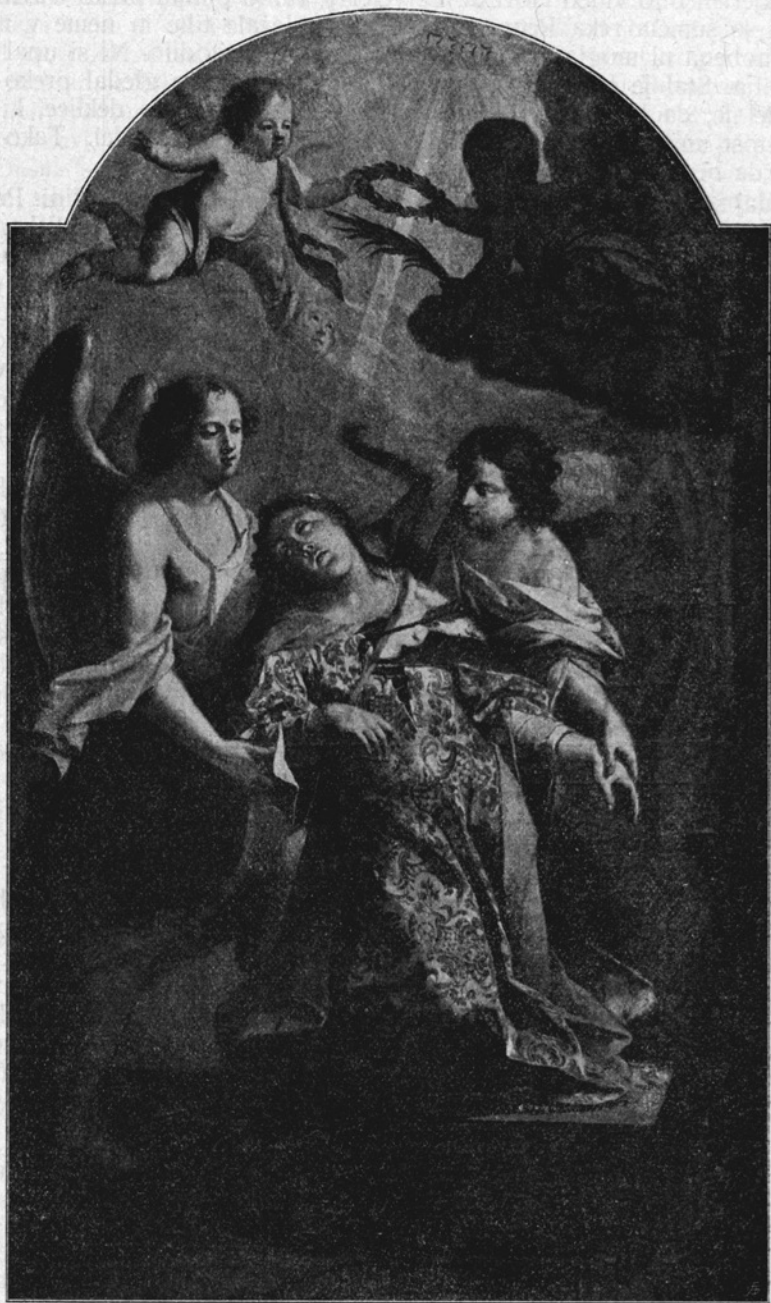
Kralju od Rena se ni zdelo drugače, kakor da ima v rokah nežno lilijo, ki jo mora varovati. Ni se mogel otresti občutka, da božje oko bdi nad to devico, kakor bdi tam na onem belem polju. In tiho spoštovanje, ki ga je občutil tam, je napolnjevalo tudi zdaj njegovo dušo.

Kraljica Guna je široko odprla oči, ko ji je kralj prinesel deklico v hišo. Vprašujoče je pogledala otroka in je njen pogled obstal na njegovih očeh, ki so bile kakor tiha prošnja obrnjene vanjo. Žal, da Kunera ni znala govoriti tujega jezika, kraljica pa nje ni razumela! Pač so njene oči prosile: »Bodi dobra z menoj!« Kureri se je zdelo, da velika, močna žena tega sploh ne zna. Kako bi sicer mogla tako mrzlo gledati, kako bi ji moglo srce tako trdo ostati, da se je zdelo Kureri prav tako, kakor tedaj, ko je še ležala med svojimi mrtvimi tovarišicami. »Pri nas bo ostala in vsakdo naj ravna z njo kakor z otrokom plemenite hiše!« je rekel kralj. Potem je pripovedoval kraljici, kje in kako je deklico našel.

Deklica ni razumela, kaj je kralj pripovedoval. Čutila pa je, da ji je dober in da je govoril in prosil za njo, ker je njegova roka lahko božala njeno glavico.

Dobro je bilo, da je bil kralj vedno tako prijazen z njo, ko je ostala v gradu. Kaj bi pač bilo, če bi se zbudilo domotožje po materi, očetu in daljni domovini in njenih tovarišicah. Saj bi nikogar ne bilo, ki bi jo tolažil. Kraljica je ostala trda in mrzla, četudi se je Kunera trudila, da bi izvršila vse,

prav vse delo, ki ga ji je nalagala kakor dekli. Niti enkrat je ni prijazno pogledala. Pa saj Kunera ni vedela, da kraljica ne vidi drugega kot samo to, da je tuja deklica na vso moč lepa in da si je pridobila kraljevo srce. Ne, tega Kunera niti slutila ni. Delala je iz dneva v dan in je bila prav tako božji otrok, ki daruje svoje življenje temu, za kar so Uršula in njene tovarišice pretrpele smrt.

Val. Metzinger: Sv. Uršula.

In kralj? Seveda je bila Kunera sredi njegovega srca. Če je korakal po temnih in neprijaznih grajskih hodnikih in je srečal Kunero, se mu je zdelo, kakor da ga je zadel solnčni žarek. Ljubil je Kunero kakor rožo v svojem vrtu, kakor ptičico v rožnem grmu. Če Kunere ni videl, mu je nekaj manjkalo. Bila mu je, kar je rosa pomladnemu jutru, božji smehljaj, čegar oko je nad njim bdelo. Nikdar in nikoli kralj tega ni pozabil. In vedno je bilo veliko spoštovanje v njem, kadar je deklico videl, ono deklico, ki jo je odnesel z belega polja.

Toda čim večja je postajala Kunera, tem lepša je bila. Pa tudi tembolj mrzle so bile kraljčine oči. Ljubosumje je grizlo v njeni duši in si je mislila: »Če bi Kunera v kraljevih očeh ne bila več taka, kakor je, gotovo bi je več ne maral v gradu.« In pričela je tožiti čez tujo deklico, kakor da zanaša prepir med dekle, da je čisto navadna hinavka.

Kralj je vse to poslušal, pa je zmajal z glavo, se nasmehnil in ni verjel. Lahko bi bil kraljici rekel: »Vem, da je Kunera božji otrok. Kako bi mogla biti sicer tako blaga? Treba mi je le, da grem mimo nje, pa je vse lepo in sveto v moji duši. In vselej se zbudi v meni želja, da naj bom dober.« Tako bi lahko kralj odgovoril, pa ni. Bilo mu je, kakor da je to skrivnost, ki velja samo Bogu in njemu.

Kraljica Guna pa je sovražila Kunero tembolj. Včasih, kadar jo je jeza posebno trla, je mislila: »Tako zahtevam od kralja, da Kunero odstrani. In če bo vprašal zakaj, potem mu bom rekla...«

Pa nikoli ni vedela, kaj naj mu reče. Nikoli ni našla najmanjšega vzroka. Saj ni bilo ničesar, kar bi moglo biti vzrok. Kadarkoli je tudi nabrala najhujših besed, vselej jo je minilo, kadar bi morala povedati. Ničesar ni bilo, niti najmanjšega, kar bi mu mogla povedati.

Kunera pa je bila vedno lepša. Bila pa je tudi dobra, neizrečeno dobra. Kraljica je to vedela in tudi čutila, kajti bila ji je kakor slaba vest. In tega ni marala. Svetle luči božje bližine ni marala, pa tudi kralju tega ni privoščila, zato je sklenila, da mora Kunera umreti.

Ni bilo težko kraljici, da je nahujskala dekle zoper Kunero, ko je kralj odšel iz grada. Kmalu jih je imela na svoji strani in obljubile so ji, da bodo tujko umorile. Vse zlo v njihovih dušah, ki ga je Kunerina bližina blažila, je iznova vzniklo in sklep je bil storjen: umreti mora! Zadavile so Kunero in jo pokopale.

Zdaj je kraljica Guna imela mir. Ko pa se je kralj vrnil, mu je kraljica pripovedovala, da Kunere ni več na gradu. Njen oče da je prišel iz tuje dežele in jo je vzel domov. Tedaj se je kralj užalostil. Bridko je tožil in v svoji bolesti je povedal zdaj to, kar ni prej nikoli storil: »O, da Kunere ni več! Zdi se mi, kakor da je tema objela naš grad, kakor da se je božje oko obrnilo od nas. Dokler je bila Kunera tu, sem bil lahko dober. Kadar me je pogledala, je napolnila nebeška luč mojo dušo. O, kaj smo zakrivali, da nam je bila vzeta!« Kraljica si je mislila: če izve, kje je Kunera, potem: gorje mi!

Zgodilo pa se je, da so kraljevi hlapci našli sveži grob, ga izkopali in našli v njem Kunerino truplo. Tedaj so poklicali gospoda in kralj je prišel.

Kako strašno mu je bilo, ko je videl belo deklico mrtvo. Kako mu je trepetalo srce od bolesti pri misli, da je bil ta nežni otrok, ki mu ga je Bog zaupal, prav na njegovem gradu umorjen. Vsa njegova duša je plākala. Dvignil je roko in vzkliknil v hudi bolesti: »Resnično, to strahoto, ki se je tu zgodila, moram maščevati!« Spomnil se je kako mu je kraljica pripovedovala, da je ob njegovi odsotnosti prišel Kunerin oče in jo odvedel. Poklical je kraljico prav tja, kjer je ležalo mrtvo truplo in jo je vprašal, kaj se je zgodilo.

Kraljica je stala bleda kot smrt ob odprtem grobu. Ko pa je zagledala nežno dekletce, ki je bilo tudi v smrti še tako lepo, tedaj je vzplamtela stara

jeza v njej in mu je povedala: »Jaz sem to storila, ker mi je ugrabila tvojo ljubezen.«

Tedaj je obstal kralj tih. Ni našel besed za vse to, kar je vrvelo v njegovem srcu. Bilo je videti, kakor da se njegova visoka postava sklanja, da je postal v hipu star in mrk. Pogledal je kraljico s pogledom, v katerem je bil strah, bolest in srd, da jo je pretresel. Samo besedo je našel za njo: »Pojdi!« Ni je mogel gledati poleg nedolžnega otroka, ki ga je dala umoriti.

Kralj je dal prenesti Kunerino truplo v kapelo, kjer je ležala na mrtvaškem odru. Dolgo je čuval sam pri tem božjem otroku. Navdajala ga je prav taka spoštljivost, kakor ono jutro, ko je stal na belem polju, kjer so ležali tisoči mrtvih deklic.

Nato je odšel h kraljici. Ta ga je pogledala s temnim pogledom, ko je ves siv in sklonjen stal pred njo. In je spregovoril: »Prisegel sem, da maščujem strahoto, ki se je zgodila na našem gradu. Toda vem, Kunera bi rekla: Odpusti ji! Slepa je bila in ni vedela kaj je storila! — Ne morem drugače, slediti morem Kunerini, maščevanje pa prepuščam Bogu. Strašno je bilo kar si storila. Božjega otroka si umorila, upihnila si božjo luč, ki nam je svetila. Najhujši greh je oni zoper luč. O, kako si mogla misliti, da ti je Kunera ukradla mojo ljubezen! Nikogar nimam več, izgubil sem tebe in Kunero.«

Kraljici je bilo, kakor, da se je zbudila. Naenkrat je spoznala, kaj je storila. Spoznano zlo jo je tlačilo, da je vzdihnila. Ni mogla gledati bolesti v kraljevih očeh in je odšla iz sobane.

Zunaj pa se ji je zdelo, kakor, da je hušnila Kunera mimo nje. Prav tako lepa kot nekdanj je bila in tega kraljica ni mogla prenesti. Odšla je iz grada in hodila brez cilja. Bežala je pred Kunero, pred kraljem, pred samo seboj. Da, pred samo seboj in pred strašno mislijo, ki ji ni dala miru. Čez hribe in doline je bežala, a vedno je videla samo Kunero, ki jo je umorila. Kaj čudnega, da je pri tem svojem begu padla v prepad in se ubila.

Kralj od Rena, pa je ob Kunerinem grobu dal sezidati cerkev in vselej, kadar je klečal v njej se mu je zdelo, da ga obdaja ona tišina, ki jo je občutil na polju lilij in je prosil Kunero naj ga pelje k večni luči, ker mu je z njeno smrtjo ugasnila božja luč na tem svetu.

Dolge dneve je preklečal v cerkvi sv. Uršule in tovarišic v Kölnu, dokler ga ni smrt združila z njimi v nebesih.

Janez Pucelj:

Veselo slovo.

*Ko se je poslavljala jesen,
se poslavljala je Dragica
od zemljice žalostne.*

*Pa prišli so trije:
proi nesel zvonček,
drugi bil je mašnik,
tretji bil je Jezus sam.*

*Proi je zvončkal,
drugi je obhajal
tretji Dragico s sabo
vzel je gor v nebo.*

Morob Agard:

Tri solze.

*Iz oči so trudnih
solze tri privele.
Prva kanila na trato:
so cvetke ovenele.
Drugo peter je odnesel
k ovčicam vrh nebá:
se v črno senco spremenila
je bela čreda vsa.
Tretja padla je v srce:
srce zakrvavelo;
s krojo solzo strnilo
in pesem to zapelo.*

Storite svojo dolžnost, širite Vigred med svojimi prijateljicami!

Zvesta do konca.

Roman.

(Nadaljevanje.)

XV.

Courteux je bil delal na Grangerie, da se je skoraj pretegnil. Res je bilo, da je imel preveč zemlje, toda bil je nenasiten. Njegov pohlep je naraščal z zaprekami, ki so se mu stavile na pot. S težavo je komaj in komaj našel nekaj ponižnih hlapcev, kakršnih je vedno manj, da poslušajo brez mrmranja in slepo, kakor da jih tlačí deset stoletij suženjstva.

Spravil je svoje pridelke, postrani pa je le gledal na Genettovino, ki je bila dala proti vsemu pričakovanju obilo žita. Vedel je zdaj, kaj mu je hodilo na pot. Preveč je poznal življenje kmetov, da ne bi vedel, da se dobe žene in dekleta, ki kažejo včasih globok in molčeč žar, ki je silnejši od vseh zvijač in vseh nesreč. Doumeval je, da je Dragica Villardova blagoslovljen plamen božji, ki je zanetil ogenj na ognjišču, ko je že skoraj ugašal. Ko pa je spravil svoje žito, je hotel uveljaviti svoj potuhnjeni srd in ponagajati. Spočetka si ni pomišljal, trositi govornice, da Dragica prav za prav ni veliko prida. Smejali so se mu v brk. Moral je najti nekaj drugega.

Ko je nekega jutra v solncu hodil po svojih njivah, je prišel do konca, kjer je njegov grunt mejil na Genettovino v dolžini kakih trideset metrov. Tu je ločil obe zemljišči mejni zid iz navadnega kamna, ki ni bil višji od človeka srednje postave. Courteux si je zelo pazljivo ogledal ta zid in odkril je, da na nekaterih mestih ni kaj preveč trden. Jasno se mu je zazdelo, da ga je treba podreti in ga zgraditi trdneje.

»Villard bo plačal polovico stroškov. To ga bo jezilo. Za začetek bo to že nekaj. Potem se bom že domislil česa drugega.«

Naravnost jo je ubral na Genettovino in prebrisanec je dejal Villardu, ki je plel na vrtu:

»Stari, prihajam radi malenkosti. Zid, ki meji mojo njivo Pie od vaše vergneske, je skoraj že ves razpadel. Lahko se zruši name, ko grem kdaj mimo. Treba ga bo popraviti.«

»Rad bi nam nagajal, ne bo ti uspelo!« je vzkliknil Villard. »Hočeš biti prefrigan pa si neumen.«

Courteux pa je zatrjeval, da se ne šali in zahteval je, naj pride Villard brž sam ugotovit, v kakšnem slabem stanju se zid nahaja.

Lionnou Fansat, ki je pokladal živini, se je baš zdaj pokazal.

»Že gremo, Courteux. Kar naprej pojdite z Villardjem.«

Neutegoma je tekel v selo Plyrelevalde po enega svojih bratrancev, starega Chantaudja, ki naj bi bil za pričo. Preden je odšel na Pie, je povedal Dragici, da išče Courteux prepira.

»Mislim, da nima prav«, je dejala Dragica. »Vendar bo treba natanko paziti. Poskrbite za to, Fansat!«

Fansat in stari Chantaud sta dospela kmalu k zidu, katerega starost je bil opazil Chantaud šele sedaj.

Možakar je znova izjavil s hlinjeno žalostjo, da bi se to razrahljano kamenje moglo zrušiti nanj in mu zlomiti nogo.

»Ali obe!« je dodal Fansat prav po tistem, naglas pa zatrdil, da bo zid še stal, ko bo Courteux že na pokopališču.

»Vedno sem ga poznal takega«, je rekel Villard. »Nekoliko je bil vegast, sicer pa trden.«

»Trden!« je zajavkal Courteux. »Poglejte!«

In pograbil je za velik kamen ter ga zagnal z vso silo v zid, ki se je podrl v dolžini kakih petih korakov.

Tedaj se je postavil stari Chantaud:

»Courteux, niste imeli pravice, to storiti!«

»Če je nimam, si jo vzamem.«

»Ta je lepa!« je menil Villard.

Courteux je pričel zmerjati. Izgubljal je oblast nad samim seboj in pokazal blazno jezo, zakaj čutil je, da se je vlovil v lastno past. Njegova zlobnost ga je bila pritirala tako daleč.

Nenadno se je zazdelo, da se je pomiril, in zamomljal je:

»Tak vendar zdaj ne more ostati! Dal ga bom nanovo postaviti. Plačala bova vsak polovico stroškov za zidanje, jaz in Villard. Dobro malto bomo vzeli. Bom že pazil na to.«

»Mi ne plačamo nič!« je dejal Villard in mu obrnil hrbet. »Pojdimo.«

»To bomo videli!« je vpil Courteux.

XVI.

Preteklo je mesec dni. Zid ob Pie je bil dozidan in pokrit z opeko, da mu slabo vreme ne bi škodovalo.

Courteux je s to novico seveda brž prišel na Genettovino. Vstopil je, vzela stol, ne da bi mu ga ponudili, in rekel materi Villardki, ki je bila ta hip sama doma:

»Prinesel sem vam zidarski račun za zid. Znaša dvesto osemnajst frankov in pet soujev. A nič se ne ustrašite, polovico plačam jaz, zakaj zid je prav tako moj kakor vaš.«

Mati je vzdihnila:

»Jojmene, samo to mislite, kako bi nam nagajali, ko imamo že tako dovolj težav!«

Razčeperil se je in izjavil, da je to moral storiti. Nikar naj ne išče naganjanja tam, kjer ga ni toliko ne, kot črnega za nohtom.

»Jaz za vse to nič ne vem. Villard je s Fansatjem šel v Rieux radi nekega teleta, Dragica pa je v Lascaudju. Potrpi, kmalu se vrnejo, zakaj skoro bo poldne.«

Kar naprej je pripravljala kosilo. Piščanec se je pekel c zeleni.

»Privoščite si pa«, je momljal Courteux. »Pri nas jemo krompir in fižol.«

Ko je hotela odgovoriti, sta vstopila Villard in Fansat.

»Kaj hočeš?« je rekel stari, še preden je sedel.

»Gre za račun zidarjev, da so postavili zid. Stalo bo dvesto osemnajst frankov in pet soujev, kar znese za vsakega sto devet frankov... Od petih soujev dam jaz tri, da se stvar uredi. Dober človek sem.«

»Dober človek si, vemo«, je odvrnil Villard. »Sicer pa lahko zganeš ta papir in ga vtakneš v žep. Tu nimamo nič kaj plačati.«

Rdeč ko puran je Courteux vstal.

»Torej ne marate plačati?«

»Ven stopite pogledat, ali kukavica poje kakor kos!« je dejal Fansat nestrpen.

Courteux je jemal kar po dvoje stopnic, ko jo je brisal iz lope, in obljubljal, da dobe kmalu pošte od njega. In da se znebi krepke psovke, je zakričal:

»Kurji britofi!«

Štiri dni nato je dobil Villard vabilo, naj se zgloši pri sodišču v Bellacu. Na določeni dan se je v koleslju odpeljal v mesto.

Courteux je razložil svojo zadevo s sladko-kislím glasom. Roke je stiskal v žepe svojega jopiča in se prestopal, toda zaman.

»Mejni zid«, je razsodil sodnik, »ni bil del kakega Villardovega poslopja. Courteuxju se je zazdelo prav, da se zid popravi, Villard pa nikakor ni bil dolžan, da za to prispeva, tudi ne razlike vrednosti, ki jo ima novi zid v primeri s starim. Stroški pripadajo v celoti tistemu, ki jih je zakrivil. In še je Courteux prostovoljno podrl zid na enem kraju, ko je zalučal vanj velik kamen.«

»Saj je bil zanič, gospod sodnik, zatrjujem vam!«

Desetkrat je povedal isto in široko odpiral oči, ki mu od razburjanja niso več mežikale. Porazen je moral oditi.

XVII.

V vsej soseski so se rogali pravdaču. Izgubljal je sloves prevejanca, ki si ga je pridobil s tolikimi zvijačami. Zaklel se je, da se bo maščeval. Cele dneve je premišljal z glavo v dlaneh. Prva nezgoda ga je naredila opreznega. Prihajale so mu misli, ki mu niso bile preveč v čast. Ko je prignal krave na pašo blizu zelnika, ki je pripadal Genettovini, je pustil, da so mu krave ušle v zelje in se pasle po njem. Vedel je, da dela neumnost, ker bi ga kaj lahko kdo videl. Srd pa se mu ni mogel poleči. Zabijal je dolge žeblje v Villardjeve jableane prav v naglici, kadar je vedel, da ga nihče ne bo opazil. Za hip je mislil celo na to, da bi sam drugam naravnal potok, ki je tekel po Genettovini in zato namakal tudi Grangerie. Mogel bi se potem pritožiti, da mu manjka vode, in bi tako spet lahko začeli pravdo. A bal se je, da ne bi kratke potegnili. Tako blazno daleč ga je tirala jeza, da je na skrivaj nosil ponoči mlade zajce v genettski vrt, da bi objedali zelenjavo, ne da bi kdo vedel, koga bi obdolžil.

Ko je nekega deževnega večera blodil po Genettovini, gnan od zlobnih misli, se je nenadoma znašel pred Lionnoujem Fansatjem. Sprva je odskočil. Fansat pa ga je krepko prijel za ovratnik in svetlo so gorele oči v njegovem kosmatem obrazu.

»Ne pričenjajte nikar s svojimi šalami, stari! Drago bi vas stalo in premikastil bi vas, da bi štirinajst dni ležali. Pa hvala za zajce, prav privoščili si jih bomo!«

Courteux je jecljal, prosil usmiljenja in hlinil silno zaprepaščenje.

XVIII.

Dragica je globoko skrivala svojo bolešt, čutila pa se je prav trudno. Nikdar ji niso bili dnevi tako dolgi, kadar se je bila žrtvovala. Ni premišljala, da je ona očuvala zemljo, hišo. In ni si mogla kaj, da je spomin na Jacquesa Lavergnea ne bi ranjal v tihih urah, ko pada mrak v poletnih večerih.

Zdaj je utegnila večkrat iti v Lascaud. S Clémentino, ki je šivala, se je pogovarjala o domačih rečeh in preprosti smeh njene prijateljice, ki se je oglasil pri vsaki priložnosti, ji je bil v razvedrilo. Prav mladi, pa sta že obujali spomine na prva otroška leta.

Dnevi so tekli, bili so mirni, jasni kot odsev z neba.

Dragica je dolgo hodila po polju. S sabo je vodila Nonotja, ki jo je razveseljeval z različnimi domisleki živahnega otroka. Ko se je dovolj natekal po pokošeni travi, dosti poigral z Brunetto, je prihajal k svoji odrasli sestri, se naslanjal nanjo in ostajal nekaj časa molčeč in miren. Čutila je, kako prihaja vanjo neskončna milina že, če roko položi na njegovo plavolaso glavico. Kako je bil ta otrok zvest varuh svoje sestre!

Ta čas se je dogodilo, da je Brunetta dobila mladega. Imela ga je spravljeneja v slamnatem gnezdu, ki si ga je bila zvila v kotu na skednju.

»Vsaj ne bo treba potopiti ostalih, ker je samo eden«, je dejal Fansat.

Nonot, Vona in Tina so se hoteli dotakniti mladiča, ki je bil rumen kakor ovsena slama.

»Nima še odprtih oči«, je dejal Nonot.

»Lepo okrogel je«, je dejala Vona.

Brunetta je pustila, da so ji ga božali, potem ga je potegnila pod svoj črni kozuh, ko ga je bila polizala s svojim širokim jezikom. In je bilo slišati mlaskanje mladiča, ki je sesal, med tem ko je psica svetlo zrla s svojimi lepimi zlatimi očmi.

Ni minil dan, da je ne bi prišli posetit. Nosili so ji konec kolačka, skodelico mleka. Takrat je vstala, ko da se zahvaljuje, in psiček, ki se je odločil od seska, se je nerodno zvalil na hrbet, kar je bilo deci v veliko veselje. Potem se je vračala h gnezdu in obstala nepremično. Trenila je kvečjemu včasih z očesom in zmigala s kosmatimi uhlji.

Čez teden dni je že mogla zapustiti mladiča in pričeti z vsakdanjim svojim poslom po poljih. Lačni psiček je sesal trikrat na dan. Zdaj je že tresoč se stal na vseh štirih, a brž je sedel na zadnji del z golim repom, ki ni bil debelejši od podganjega. Odprl je veke in pokazal oči: barva ribnika v megli. Zlato življenja se je moralo pokazati šele kasneje.

Nedeljo po Velikem Šmarnu je Dragica vstala ob prvem svitu in zagledala Brunetto, ki se je vračala od naglega sprehoda, kakršnega je ponavadi napravljala ob zori. Bila je videti nemirna. Dlaka se ji je ježila, ko je odrinila priprta hlevna vrata. Dragica jo je hitela pobožat. Psiček je zapustil svoje gnezdo v slami in drobil proti svoji materi, da bi sesal. Brunetta pa se je umaknila. To je Dragico začudilo. In nenadoma se je psica zgrudila kakor lesen panj in iztegnila noge, ko da so ji zvezane. Zgodilo se je to tako na naglem, da se je zazdelo Dragici, ko da si je Brunetta prerezala srce na dvojce ob nastavljenem nožu in se zvrnila na potlačena tla.

Kmalu je Dragica razumela. Brunetta se je premetavala toga in trda, — brez dvoma se je bila zastrupila. Dvignila jo je in jo vzela v naročje. Božala jo je in drhtela kakor ona. Dobra žival jo je gledala razširjenih in srepnih oči.

Tedaj je na ves glas zaklicala, naj prineso mleka. Linnou je pritekkel s polno skodelo. Zamrmral je:

»To je ta svinja Courteuxjeva!«

Posrečilo se ji je, postaviť Brunetto na noge. Psica je imela še toliko moči, da je mlasknila po mleku. Drhtela je po vsem telesu, ki so ga vili krči. da se je ob njih dlaka ježila. A znova se je zvrnila na stran. Strašno jo je bilo zvilo.

Dragica je spoznala, da bo poginila. Stisnila jo je tesno k sebi in sedla na kup sena. Debele solze so ji kapale po licih. V dekle so strmeli proseči Brunettini pogledi, ko je lovila sapo in so ji bile mišice napete kot strune. Zdelo se je, da ji govore:

»Reši me! Nikdar ti nisem žalega storila! Kako, da me ne moreš rešiti?«

Fansat je jokal, ko je spravljal v kraj malega psička. Strup je deloval z grozno silovitostjo. Dragica je čutila, da ne more rešiti Brunette. Videla je, kako oči ljubljene živali bledijo, steklenijo in kako izginja zlati sij, ki jih je ožarjal. Še zadnji napad. Iztegnila se je, sklonila svojo lepo glavo in poginila.

(Dalje prih.)

Janez Pucelj:

Dekletova jesenska.

*Moje srce ne pozna jeseni,
moje srce le pomlad pozna;
cvet v gredici, daj, še ti oveni,
preden pride zima žalostna!*

*Če le hočeš, pridi in odeni,
zima, v sneg mi hrib in plan poljá;
ti samo, mladostni cvet zeleni,
ti mi ne oveni sred srca!*

Franjo Neubauer:

Nad potokom.

*Ah, tja v vrbovje nad potokom,
ki lije v reko, pohitim,
da slušam slavčka sladko petje
in ž njim življenje osladim!*

*Ne, — grenka pesem bo spominov,
a slavčka tam ne bo nič več.
Zapustil naše je grmovje,
po lepših krajih hrepeneč.*

*In pevalo mi bo valovje
in vrb grmovje nad vodó,
od slavčkovega petje slajše
spomini tam mi zapojó.*

*Pač klicalo bo hrepenenje:
»Povej mi, pevček sladki, — kam?
Drobil bo slavček tam za morjem,
a jaz bom brez utehe sam!*

Marija Herbert:

Ljubljen biti . . .

Novela.

(Nadaljevanje.)

Riharda je bila prav zdaj dopolnila 26 let in se ni čutila prav nič več mlado. O življenju je dosti vedela, da si ni napravljala kakšnih iluzij in njeno čtivo — Riharda je ljubila moderno — je nadomestilo, kar je še manjkalo pouka iz življenja. Zelo pametna, povsem dovršena, zelo izkušena in po vsem močna se je zdela sama sebi in prav ta samozavest ji je dajala znak večje starosti kakor je bila v resnici. Ko je Riharda danes prišla v svoj prijazen, svetel in okusno urejen dom, jo je prevzel občutek zadovoljstva. Le malokateremu človeku je usojeno, da si življenje tako uredi, kakor bi mu bilo všeč. — Riharda pač ni bila izredno bogata, ali gmotna stran je tudi ni omejevala. Ljubila je vero, znanost in umentost, te tri velike vzgojiteljice človeškega rodu, matere vsega dobrega, npravnega, plemenitega in lepega. Spoznala je enoto teh treh činiteljev in je svoje življenje in znanje, kolikor je bilo v njeni moči, postavila v njihovo službo. Njene misli so bile zmožne visokega poleta, kakor celo njeno bistvo sploh. Morebiti je bilo to vzrok, da se je v njeno občevanje vrinilo nekaj tujega, ob strani stoječega in da je bila rada, zelo rada sama. Celo s svojimi je Riharda le malo govorila. Tega, kar bi jim bila rada povedala, bi je ne bili razumeli. Vsakdanja navodila pa je pač kmalu izrazila. Osebne potrežbe Riharda ni nikoli rabila, pač pa je zahtevala od svojih ljudi red in snago. Prah, peresce, koščeh papirja, kar bi našla kjerkoli na tleh, jo je na vso moč ujezilo in to so njeni ljudje vedeli. Potrudili so se, da so ji ustregli, ker so radi ostali v njeni službi, kajti bila je pravična in tudi dobra.

Zamišljeno je stopala Riharda po svetli veži v svojo sobo. Ta je bila visoka in zračna z velikimi okni, pred katerimi so stale sobne palme. Na stenah so visele samo tri slike. Kopije velikih mojstrov: Giorgionov »Koncert«, Botticellijeva »Pomlad« in lepa Bellinijeva »Madona« — ona resna, otožna mati Marija iz Beneške akademije, ki nosi glavo tako visoko dvignjeno in kateri veke tako čudovito zakrivajo oči. Te slike so mojstrsko prikazovale to, kar so slikarji hoteli pokazati, in prav zato jih je Riharda obesila v svoj dom, ker je ljubila popolnost pri rečeh in ljudeh.

Kakor običajno je urnih korakov stopila k pisalni mizi, kjer jo je navadno pričakovala pošta. Miza bi bila bolj umestna za moško sobo, kajti bila je velika in skoro preobložena s knjigami. Na praznem oglu mize je ležala došla pošta in zavitek najnovejših knjig iz knjigarne. Riharda je z mnogimi dopisovala, največ z osebno neznanimi ljudmi; tudi je z vso vnemo zasledovala vse novosti literature. Nova knjiga ji je bila ljubša, kakor novo poznanstvo

s komurkoli. To je bilo pač tako v njeni naravi. Včasih je tudi pisala pisatelju ene ali druge knjige, ki ji je prav kaj posebnega povedala. Včasih je kdo izmed njih tudi odgovoril, največkrat seveda ne. To pa je bilo Rihardi vseeno, povedala je, kar ji je ležalo na srcu — za običajno kramljanje v pismih pa ji ni bilo mnogo.

»Mogoče pa sem res mrzla narava,« tako si je mislila.

Sedla je na stol pred pisalno mizo in se zagledala skozi odprto okno. Spodaj je bil lepo negovan in obvarovan mal vrtič. S svojega sedeža je videla rože, ki so prav zdaj razvijale zadnje cvetove. Rože so simbol lepote, polnosti življenja, ljubezni. Riharda je ljubila rože. Ko je tako sedela in ogledovala svoje rože, ji je legla žalostna misel v dušo.

Res je, rože ima, morebiti najlepše v mestu, toda nikdar in nikoli ji še ni nihče podaril rož. Rože so simbol ljubezni. Nihče je torej ni ljubil. Vroč solze so se ji usule iz oči. Kakor utrujenost se je je polastila; čutila je, da je najboljše v življenju zamudila. Na meji mladosti, v oni starosti, ko se je v njej zbudila zavest, da je žena, žena z vsemi pravicami, potrebami žene, je spoznala, da je prav za prav na poti, da zapusti bogastvo življenja. Kakor da vstaja od bogato obložene mize vsa lačna in v zavesti, da se bo ta glad v samotnih letih še večal in sprevrigel v bolešno hrepenenje, hrepenenje starajočega se človeka po izgubljeni sreči.

In je mislila, kako lepo, kako pomirjujoče, kako sladko mora biti živeti s človekom, ki bi jo poznal popolnoma in vsem njenem zanimanju in njenih nagnjenjih, na katerega srcu bi našla resničen dom.

Bila je to ideja sreče, ki nam je vsem več ali manj lastna. Toda pri Rihardi je bilo to še prav posebno izrazito zaradi smeri njenega duha.

Zahtevala je od življenja človeka, ki bi jo razumel v njenih umetnostnih in literarnih nagnjenjih, komur bi bila lepota, veličina, plemenitost, nrvnost in čistost tako draga kakor njej, ki bi se z vsem srcem zatopil v stvari in ideje, na isti način kakor ona. Z eno besedo, Riharda je iskala ljubljenco, ki bi bil močnejši in večji od nje, vendar njej v vsem podoben. Ne, ni ga iskala, to bi bilo preveč rečeno, toda hrepenela je po njem in njene molitve so se skle pale že dolgo časa v eno samo željo: »Gospod Bog, pošlji mi človeka, ki ga potrebujem. Ne pusti me v tej grozni samoti in samozadovoljstvu!«

Da je ta iskrena želja postala prošnja, vroča, žareča, prekipevala molitev, je bil najboljši dokaz, kako zelo je mlado srce trpelo pod to dozdevno mrzlotu in kako je vsa mlada moč hrepenela oprostiti se teh mrzlih srčnih okov.

Pa bila si prav tako svesta, da nobeno hrepenenje ne prinaša toliko razočaranj, kakor prav ljubezen.

Izkušena žena ji je nekoč dejala: »Žena mora imeti brezmejno zmožnost ljubezni; njena ljubezen mora biti v resnici kakor morje, ki se prenavlja vedno v novih in svežih valovih, le onega velikega oceana ne sme iskati, v katerega naj izlije svojo ljubezen. Le malokateri, zelo maloštevilni moški r a z u m e j o ljubezen plemenite žene; da bi jo v r a č a l i, ni v njihovi moči, ker so povsem drugačni kot žena.«

Te besede so bile Rihardi dolgo časa kamen spotike; kajti hotela je v življenju sprejeti vso polnost tega, česar je bila zmožna čutiti.

»Vse, ali pa nič!« Tako je rekla; polovična sreča in polovična ljubezen so se ji zdele sramotne stvari. Spadala je k onim ljudem, ki se rajši uničijo, kakor da bi dovoljevali katerekoli izjeme.

Ko je Riharda te že tolikokrat mišljene misli pregledovala, se je nevede igrala z došlo pošto. V zadnjem delu svojega življenja je večkrat našla ljudi, ki so imeli do nje posebno simpatijo. Največ so bila to poznanstva s potovanj, nestalna srca, ki kakor kosmiček volne na vsakem grmičku obvisijo in katerih ljubezen in prijateljstvo je Riharda sprejemala z lahnim nasmehom, v zavesti,

da jih ni treba visoko ceniti in nimajo zanjo nikake osebne vrednosti. Vsa ta nestalna srca in samotne duše so iskale nekoga, ki bi mu rade zaupale svoja čuvstva in svoje tajne misli; prav zato so pričakovale od Riharde sveta, pomaga naj jim zamotano nit, ki so jo v svojem življenjskem labirintu izgubili, najti, in Riharda se je skoraj veselila svojega močnega vpliva. Iz svojega hrepenenja, da bi jo kdo razumel, je postala razumevajoča za druge. Žensko gibanje, ta velik in pomemben pojav našega časa, je s svojimi valovi doseglo tudi Rihardo. Toda bila je premočna osebnost, da bi se ga oklenila. Sovražila je vse izjemno, nežensko, glasno in vsiljivo, kar navadno spremlja take pojave. Spadala je pač k oni ljudem, ki svojo usodo izžive in s tem je konec. Kljub temu je imela odprto srce za veliko škodo, ki jo sodobna civilizacija v življenju žene doprinaša. Videla je kako življenje naših dni ne more zadovoljiti zahtev, ki jih ima najvišja duševna kultura mnogoterih žena. Cutila je pa tudi razravnost in nedostatek, ki nastaneta zaradi tega, ker hoče mož le ženo za mater in gospodinjjo, dočim žena z vso energijo zahteva, da sodobnost računa z njo, kot s celotnim človekom.

Riharda je z malim nožičem, ki je ležal na mizi, odprla eno izmed pisem. Pisala ga je dama, ki je bila dvajset let starejša od Riharde, znanka, ki jo je dobila v Florenci. Cudno se je začelo to znanje. Riharda je molče stala pred Rafaelovo »Madonna della Sedia« in jo z vsem občudovanjem gledala, ko je nenadoma zaslišala pritajen jok. Ko se je obnila, je zagledala stojalo, ki je povsem zakrivalo človeka za njim. Riharda je pristopila in zagledala malo, neznatno osebo, ki je skrivala v obupnem joku obraz v dlaneh. Riharda je hotela odstopiti, tedaj je dvignila plavolasa tujka obraz in je pogledala z velikimi obupnimi očmi Rihardo.

»Strašno je to, da vse razumeš, pa ničesar ne znaš!« je rekla, kakor da bi Rihardo že od nekdaj poznala. »Tega kratkomalo ne znam slikati!«

Pri teh besedah je pokazala na sliko »Madonna della Sedia«.

Riharda je takoj razumela.

»Zakaj pa prav Rafaela?« je vprašala, smehljajoč se.

»Ker ga ljubim!« je bil kratek odgovor.

Plavolasa tujka se je predstavila kot starejša gospodična iz Hamburga, ki je vse svoje življenje morala žrtvovati za svojo družino in je šele v poznih letih pričela slikati, ker so bile to sanje in hrepenenje vsega njenega življenja. Zdaj pa je najboljša njena moč pri kraju. In kljub vsem trudom ni spravila ničesar skupaj. Ta dorovita, prav za prav energična, toda v razmerah življenja popolnoma nezmožna in nezadovoljena narava, se je z vsemi močmi oklenila Riharde. In mlado dekle ni hotelo izrabiti tega zaupanja. Potrpežljivo je poslušala napol zanimivim, napol bolečim in strastnim priznanjem te v svojem razvoju prekinjene duše. Tudi slikarica je končno potožila, da pač vsakdo zahteva od nje ljubezni, a ji je nihče ne vrača.

»Tako stojim tako rekoč na koncu svojih dni, brez moža, brez otrok, z nepopolnim znanjem in neizrečenim hrepenenjem.«

Morebiti bi ta tožba čuvstvene tujke Rihardi ne bila šla tako do srca, če bi se ne bilo tudi na dnu njenega srca in njene ženske narave porodilo prav tako hrepenenje, da bi postala to, samo to, za kar jo je Bog določil.

Odložila je pismo te svoje prijateljice z enakimi željami in hrepenenjem s polglasnim vzdihom.

»Pravočasno je treba svojemu življenju dati pravo vsebino,« je rekla sama pri sebi, »da v starosti, ko domišljija opeša in vsakdanje zanimanje oslabi, ne prideš od dolgega časa do obupa!«

Vsa zamišljena je pričela čitati drugo pismo. Prvi trenutek niti ni vedela, kdo ga je pisal. Na vsak način pa ji je bila ta drobna, učenjaška pisava povsem tuja in ji ni bila kdo ve kako simpatična. Z zaternelim čelom je pričela čitati

iznova težko čitljivo pisavo. Že od nekdanj je bila mala, nečitljiva pisava zanj znak neolikanosti. »Prosto, kakor ljubim človeka, tako ljubim tudi pisavo«, je navadno rekla.

Toda vsebina pisma jo je kmalu tako zajela, da je pozabila na ta neprijetni prvotni vtis. Vedela je zdaj, odkod prihaja pismo.

Pred par tedni je čitala knjižico, ki jo je prav zelo zanimala. Bila je študija o razmerju moža do žene v modernem življenju. O ljubezni, zakonu in mnogih drugih razmerah je bilo tam govora v globokih in pravih izjavah.

Riharda je prav v tej knjižici marsikatero svojih še ne dozorelih idej našla izraženo v povsem pravilni obliki. Pisatelj je imel o zakonu najvišje pojme. Strogo je bil v svojih moralnih zahtevah in dobrohotno nežen za od moža odvisno ženo. Ne v emancipaciji žene, ampak v duševnem in moralnem dvigu obeh spolov je videl možnost boljše in čistejši bodočnosti.

Riharda je bila vsa navdušena od tega čtiva, in v tem svojem navdušenju je pisatelju napisala dolgo pismo, polno priznanja in soglašanja. To se je zgodilo nekako pred enim tednom. Nove knjige z novimi vtisi so od tedaj zaposlile mlado damo in komaj se je spomnila misli v svojem pismu, na katero se je nanašal današnji odgovor. To pismo je bilo povsem nekaj posebnega. Naslovljeno je bilo na neznano osebo prav tako, kakor je Riharda zadnjič pisala neznanemu tujcu, a vendar je bilo to pismo najzanimivejše, kar jih je dobila v svojem življenju.

»Že dolga leta sèm,« tako je pisal tujec, »sem poskušal razumeti soljudi. Njihove zadeve, upanja, možnosti in boje sem si prilastil; z njimi sem trpel, razmišljal, se bojeval, grešil in delal pokoro. Z njimi vred sem iskal sprizajznenja z vsemi protivnostmi človeškega življenja, izenačenje med idealom in resničnostjo. Ves ogenj, ki je bil v moji duši, sem raztrosil s svojim peresom, ga zapravil; vso ljubezen s polnimi rokami razdajal. Vse to pa so sprejeli tako samo po sebi umevno, kakor sprejme človek božjo dobroto. Toda celo Bog vrača ljubezen onim, ki njega ljubijo, zato je prav tako naravno, da si človek želi odgovorov in razumevanja. Gotovo je, da mi ti odgovori niso bili potreba in to je sreča — kajti sem pač človek, ki mu je največja modrost, da izhaja tudi brez drugih — in vendar me je Vaše pismo zaradi Vašega globokega razumevanja zelo razveselilo.

Gotovo ne boste imeli Vi, kakor jaz nikake želje, da bi se osebno spoznala. Po takem globokem duševnem izmenjavanju bi moglo osebno spoznanje prinesiti celo vrsto razičarjanj. Saj nas vsakdanje življenje napravi nesvobodne, nelepe; vtisne nam sledi svojih navad in napak, omejuje nas in ohromi našo možnost izraževanja, dočim naš duh plove preko dežel in morja in se nemoteno v vsej svoji moči temu pridruži, ki ga razume in hoče sprejeti.«

Riharda je vse to prečitala v eni sapi. To je bilo ono veliko in neomejeno govorenje, ki hoče širokega razumevanja, ki ga je ona vedno iskala, a nikoli našla — to je bistvo moža, ki ga doslej še ni srečala na svoji življenski poti. V tem trenutku ni občutila ničesar drugega, kot neizrečeno veselje nad temi besedami, temi nazori, tem odličnim mišljenjem, kar vse je bilo njenim nazorom tako podobno.

Iz tega pisma ji je došlo toliko pobude, kakor še nikoli poprej in od prvega trenutka je dozorel v njej sklep, da se osebno spozna s tem pisateljem, bolje rečeno, s tem človekom, pa naj stane kar hoče.

Riharda je navadno pustila vsem stvarim prosto pot. Rada je verjela, da so stvari, ki naj jih človek ne pospešuje, pa tudi ne ovira; toda v tem slučaju se je zbudila vsa energija njene neizrabljene mlade moči. Prav tega človeka, ki stoji ves tuj in mrk ljudem nasproti, si je zaželela za prijatelja, pa naj pride potem kar hoče. Dobro je sicer vedela, da se s tem sklepom preda

morskim valovom, povsem brezmejni negotovosti in najrazličnejšim možnostim, kakor je to sploh navada, ako hočemo spoznati duševno osebnost kakega drugega človeka in se nanjo nasloniti.

Vedela je tudi, ako nadaljuje s to korespondenco, da bi to pomenilo polagati ogenj v suho travo — požar, ki bi iz tega nastal, se ne da pre- računati. In vendar je hotela takoj odgovoriti. Papir in pero sta bila že pripravljena. Pa je kljub temu omahnila roka in še enkrat se je naslonila v prostora naslonjač, še enkrat premislila in tako rekoč še enkrat uživala zlato prostost, zlato zadovoljstvo same s seboj, ki sta ji bila že dolgo let navada in potreba. Trohica lastne ljubezni je bila pač v njenem značaju, to je spoznala v tem trenutku z vso jasnostjo. Tudi, če gre komu drugemu tako daleč naproti, s tem še ni pripravljena, da bi dovolila kake posebnosti; svoje nazore in namene hoče samo dopolniti, a nobenega izmed njih opustiti; njena ponosna duša hoče srečati prav tako ponosno dušo, a se nikoli in pod nobenim pogojem ne ponižati in ne ukloniti.

Posegla je z roko na bližnjo mizico, kjer je ležala knjižica še odprta — knjižica moža, ki je bil sam in samotni, kakor ona in ki je v vsem tem vprašanju, ki jih večina ljudi molče pokoplje vase, dal pot med ljudi. Pretresla jo je skoro moč, ki ji je stopala nasproti iz sorodne duše. Bila je v razvoju svoje osebnosti prav na točki, ki zahteva novega razmaha. In vrgla je duševno samotnost, strogo samozavest od sebe, kakor se oprostí plavač tesne obleke, ki ovira njegove gibe.

(Dalje prih.)

Franjo Neubauer:

Tiha pesem.

I.

*Tiha pesem mi zapoje,
ko se spomnim dni,
ko sijale vame toplo
tvoje so oči.*

*Zdaj je hlad in mraz jesenski,
sivo je nebo
in še zvezdice prijazno
name več ne zró.*

II.

*V srcu se zbudi mi
tihe pesmi glas
in spomin opeva
rože divni kras.*

*Zdaj so grede prazne,
ortnic ne gojim,
v zadnje krizanteme
žalosten strmim.*

III.

*Gozdiček
od lune je ves bil oblit,
slaviček
popeval je spev čudovit.*

*Zdaj žolna
udarja na trhlo drevo
in bolna
je duša in trudno teló.*

Dr. Fr. Debevec:

Kako si čuvamo zdravje?

(Nadaljevanje.)

Naštejmo, v kratkem opišimo še nekatere kužne bolezni!

Dokler nismo poznali cepljenja proti kozam ali osepnicam, so te kajkrat nenadoma napadle cele dežele, se naglo razširile iz enega okraja v drugega, saj so povsod, zlasti pa v bolj naprednih pokrajinah, ljudje občevali, trgo-

vali itd. med sabo in tako nudili prilike za razpasenje kužne bolezni. Dandanes so osepnice malodane izumrle ondot, kjer je vpeljano obvezno cepljenje.

Več dni po okuženju (z dotikom ali vdihom) se pojavi visoka vročina z mrzličo, bolečinami v križu, s splošnim slabim počutjem. Nato vročina pade, a po telesu se pojavijo mehurčki, ki se zgoje, sčasom posuše in spremenene v brazgotinice. Vsled pogostih težkih bolezenskih zapletkov (zastrupljenje in propadanje važnih celic, krvavitve, vnetje oči itd.) smrtna kosa pri osepnih obilo žanje običajno jih od štirih obolencev umre po eden, a v času posebno težkih splošnih epidemij je dvakrat do trikrat več smrtnih žrtev! Res, vsa čast onemu angleškemu zdravniku, ki je znašel cepivo zoper koze!

Še dandanes se rad pojavi trebušni legar, tifus in sorodni paratifus. Kali (bacili) legarja zaidejo v telo skozi usta z onečiščeno hrano in pijačo (vodo, mlekom, sadjem itd.) in se naselijo v črevesju ter bližnjem mezgovju (žlezah in cevčicah). Njih strupi močno poškodujejo organe, izzovejo visoko vročino in hud glavobol. Zaradi ranjenega črevesja preti nevarnost, da črevo počí, nastane potem smrtno vnetje trebušne mreže! Zato najstrožji način prehrane v času bolezni!

Povprečno umrje zaradi tifusa vsaki deseti obolenec! Bolezen največ širijo ljudje, ki so legar že preboleli, a kužne kali iz črevesja še vedno izločajo. Zdrava pitna voda, brezhibna gnojišča in stranišča, splošna snaga so najboljši zavezniki v boju proti tej kužni šibi. Tudi cepivo zoper legar je uspešno...

Kolera je pri nas redka, a udomačena je v vročih krajih zlasti Azije. Povzroča jo poseben bacil. Značilna zanjo je huda driska, pri kateri se razjeda in z odpadki izloča črevesna sluznica; te pojave spremljajo hudi krči. Širi se bolezen z okuženo vodo ali živili. Stroga snaga, umivanje, uživanje **kuhanih** jedil v času epidemij je nujen predpogoj. Zoper to kužno obolenje je vpeljano cepljenje.

Silno opasna je kuga. Hvala Bogu, da se vsled predpisanih varnostnih ukrepov le redkokdaj pojavi! Navadno jo v obmorska mesta zaneso ladje iz vročih krajev zemlje (Azija, Afrika, Južna Amerika). Zlasti podgane so nevarne raznašalke te bolezenske nadloge, ki je dala vsem nalezljivim boleznim splošno skupno ime: kuga. Njen povzročitelj-bacil se od bolnih ljudi raznaša s kašljem, odpadki itd. Pojavi, ki jo spremljajo, so najtežji in so posledica težkega zastrupljenja zaradi klic in njih otrovnih izločkov, krožečih po telesu. — Osamitev bolnikov, zaščitno cepljenje, stroga snaga naš varujejo pred to boleznijo.

Poleti, kadar začno dozorevati poljski sadeži in sadje na drevesih, je v naših krajih doba, ko se najlažje pojavi griža. Nje bacili zaidejo z onečiščeno surovo hrano kaj lahko v telo in njegovo črevesje, kjer izzovejo hud katar sluznice. Vneta, na mnogih mestih močno ranjena sluzna kožica sili črevesne mišice k mučnim krčem in zavijanju v trebuhu, razvije se neprijetna, zoprna driska, spremljana od krvavitvev. Dogodi se, da rana preje črevesno stenko, nakar vzplamti smrtno nevarno vnetje trebušne mreže. Drugič se rane zlepa ne zapro; črevo močno opeša, ne prebavlja več redno. Še pozna leta nato so prebavne motnje in težave na dnevnem redu! — Čuvamo se griže slično ko pri trebušnem legarju!

Španka, influenza, hripa je naša znanka. Vsako leto čujemo o njej; še večkrat pa je skrita za raznimi »prehladi«. Lahko se pojavi posamično, rada pa se tudi širi splošno, epidemično. Nje različni rodovi imajo raznolike strupene učinke: vemo n. pr., da je huda španjolka v l. 1918 pobrala v smrt sila mnogo ljudi. — Bolezen se prične z visoko vročino, splošno utrujenostjo in slabim počutjem, z vnetjem žrela, grla, dihalnih cevi, z revmatskimi bolečinami v sklepah itd. Sploh napade zdaj ta, zdaj oni organ v težji obliki. Posebno usodni so morebitni zapletki v pljučih (pljučnica, vnetje prsnih mren itd.) ali pa na možganih (nastane lahko trajna slaboumnost!). Širi se obolenje zlasti s kašljem v zrak; vzročnik influence je najbrž poseben bacil. — Hitra oblika jetike rada prav slično poteka ko španka. Pazimo, da ne pride do usodne zamenjave obolenosti!

(Dalje prih.)

Odgovori na pisma.

Razgovori z gospo Selmo.

Ciganka. Tvoje pismo prav nič ne naličuje Tvojemu imenu; zakaj si si pač tako privzela? Priloženo pismo sem oddala uredništvu za gospoda zdravnika in boš tam dobila odgovor. — Tožiš, da je pri Vas zelo malo društvenega življenja. Kaj pa dekleta delate? Ali nimate dekliškega krožka? Če ga še nimate, ustanovite ga takoj v okrilju prosvetnega društva. Potem pa kar pridno na delo! Dekliški sestanki, predavanja, igre itd. Bliža se zimski čas, ko bo delo zunaj počivalo; zato pa se prične v društvu tem živahnjejše življenje. — Seveda lahko pišeš, kadar hočeš in kolikor hočeš; čim več, tem bolje!

Antonietta. Prav lepa hvala za obširno pismo. Zdaj vsaj vem, koliko Vas je in kakšne ste. O gibanju pri Vas sem že slišala, pa se z nekaterimi stvarmi ne morem prav sprijazniti. Bog daj, da napačno vidim! — Torej si toliko hodila po svetu! Ali boš zdaj ostala na svojem mestu? — Tudi iz B. sem zvedela, da so nesložni. Se jim gotovo predobro godi; če bi se jim ne, pa bi bili edini. Tudi o Vašem izletu sem slišala; pa ste imeli menda zelo slabo vreme, ali ne? Pa ste bili vseeno dobre volje, kaj-ne? — Veselilo me bo, ko boš zopet kaj poročala.

Marija 22. Seveda se Te še spomnim. Vseli me, da si zadovoljna s službo. Meni se zdi, da tako lepe službe ne boš kmalu dobila kot jo imaš. Tudi ona, ki si je želiš, ne bo taka. Zato Ti svetujem, da kar v tej službi ostaneš. Ne vem, zakaj si toliko želiš tja. Ali misliš, da je tam kaj posebnega? Še tako ni kot tukaj. Zelo Ti svetujem, če hočeš res ostati pri svojem načrtu, da se kar v tej hiši izučiš v celotnem gospodinjstvu, kar ne bo težko, ker je tako velika hiša. Najbolje bo, da enkrat gospodinjti svojo željo poveš, kakor si jo meni, potem Ti bo na že svetovala. Priporoči se ji tudi, da Ti svetuje, kam naj se obrneš, da dosežeš, kar želiš. Najbolj pametno pa se mi zdi, če ostaneš kar tam, ko praviš, da Te silijo. Mislim tudi, da denar ni glavna stvar. Sporoči mi, kako se boš odločila!

Vislava. Nekoč smo že imeli to ime v našem kotičku; seveda pa je bila to čisto druga.

— Najprej Ti moram povedati, da je bilo pismo zelo slabo zalepljeno in nisem jaz kriva, če je kdo čital Tvojih »skrivnosti«. — Zakaj si nesrečna, če ljubiš? Ali ni ljubezen nekaj tako svetega, da osrečuje celega človeka? Nespametno pa je, če svojo ljubezen mečeš tja, če je brezpredmetna. Svetujem Ti, da svojo ljubezen hraniš za tisti čas, ko se oglasi prava ljubezen, ki pa šele pride. Saj je še čas, ko si stara komaj 19 let. Skušaj se otresti te »muhe«, pridno delaj, bodi vedno zaposlena, da ne boš imela časa misliti na prazne marnje! Kadar nimaš drugega dela, čitaj kaj lepega! Le poglej v Vigredi, kakšne lepe knjige priporoča!

Muropoljka. Hvala lepa za pozdrave, ki si mi jih poslala po uredništvu. Le večkrat se oglasi!

Ne vem si svetovati. »Zaročena sem in zelo srečna; kmalu se bom poročila. Moj zaročenec je mnenja, naj bi dopust, ki ga bova oba v kratkem nastopila, porabila za daljše potovanje (oba sva namreč privatna uradnika). Kaj pravite k temu? Moja mama je proti temu; seveda je pa nekoliko zastarela in ne more razumeti današnjih razmer.« Tako pišeš. Kaj jaz pravim k temu? Navadno trdim, da se časi izpreminjajo in da se mi izpreminjamo z njimi. To pa velja le za zunanje stvari; v bistvu pa ostane človek enak in lepe stare navade, ki so varstvo za moralo, ostanejo vedno iste. Saj smo vsi novodobni ljudje, a vendar ne soglašamo z modernimi zahtevami, ki jih pridigujejo razrahljani svetovni nazori. — Ni prostora tu, da bi mogla naštetiti vse male in velike neprilичnosti in neprimernosti, ki lahko nastopijo na takem skupnem potovanju. Za dekle resnih nazorov je tu samo odločen »ne« na mestu. Prav za prav si moraš biti sama na jasnem, če si zares nevesta, ne pa »prijateljica«, kakor se danes tako pogosto sliši. »Nemoderni« nazori Tvoje mame pričajo o njenem pravilnem in nežnem pojmovanju. In še to: kaj pa naj Vam modernim zaročencem zakon še nudi, ako hočete vse osrečujoče skupnega življenja že naprej preizkusiti? Tudi s te strani gledano, si moraš prav odgovoriti. Imam veliko spoštovanje pred svetostjo zakona in bi Ti ga zelo rada vsaj nekoliko odstopila. Bog daj, da prav spoznaš in prav ukreneš!

Dragica!

Torej, da ti še ni dovolj pisem o pismih? In bi rada vedela, kako naj ti pišeš pisma, ali kar naravnost, kako jaz opravljam to delo.

Je že res, mene smatrajo doma za neko hišno tajnico, ki moram opravljati vso potrebno korespondenco. Na uho ti pa vendar povem, kako včasih pravijo, da še preveč rada pišem. Ti me najbrž ne boš okre-

gala, če k onemu prevelikemu kupu pri-
maknem še tole pismo?

Saj veš, kako lahko odložimo kakšno
delo. Zato je najbolj gotovo, če ga najprej
opravim. Takole ob mirnem popoldnevu
ali ob dolgem večeru bi se strašno rada
pogovarjala s prijateljico; meni je namreč
vsako pismo prijateljici lep pogovor. Pa
mi očka nagromadi na mizo: na občino
naj napišem prošnjo za stavbeno dovolje-
nje; ker bomo zidali, naj nekemu dolžniku
napovem, kdaj naj vrne denar in še neka-
tere tvrdke naj poprosim, naj pošljejo po-
nudbe in cenike za material, katerega bo-
mo rabili pri zidanju. Kaj hočem! Včasih,
ko sem bila še majhna, je oče velikokrat
kar za ozarami krenil v župnišče ali pa v
šolo in tamkaj poprosil, da so mu spisali
kakšno prošnjo ali drugačno uradno pi-
smo. Sedaj bi me pa bilo pošteno sram,
če bi jaz njegova najstarejša, tega ne znala.
Res je: včasih začutiš nekak odpor proti
tistim tujim, hladnim besedam, ki se jim
nikjer ne sme poznati, da jih je napisala
dekliska roka; nikjer ne sme biti besede
preveč, čeprav lahko postane vse pisanje
nejasno, če je naposled tudi samo ena
besedica premalo. Veš, Dragica, nazadnje
te pa le prevzame, da jih vprav radi te pre-
prostosti in vzorne redkobesednosti vzlju-
biš, vsa ta uradna in poslovna pisma.

Ali pa si že ogledala kakšno tako pi-
smo? Že zgoraj v levem kotu je napisan
kratek namen pisanja; v desnem kotu za-
pišemo kraj in datum, kar je mnogo bolj
pregledno kot spodaj. Namesto ogovora
napišemo ves prejemnikov naslov in potem
za vsebino napišemo same tehtne, moške
besede, kolikor jih je zares potrebnih;
nobena beseda bi se skoraj ne mogla dati
prestaviti, noben stavek črtati, kakor bi
tudi oni imeli zaporedne številke in ne
samo priloge, katere prošnji priložimo in
katere moramo zato v pismu tudi navesti.
Tebe pa še enkrat poprašam, če se vendar
ne bi kar zaljubila v tako vzorno spisano
pismo, — ampak opozorim te, da boš ja
pismo in tudi vse priloge zadostno kol-
kovala!

Za prošnjami na oblastva in za trgov-
skimi pismi se jaz vedno lotim pisem na
družabno odličnejše osebe; te v očetovem
ali kar v imenu vse družine prosim za
kakšno uslugo ali se zanjo zahvaljujem

ali čestitam h kakšnemu napredovanju v
službi ali kaj sličnega. Morda se mi boš
smejala, ampak jaz si tale pisma vedno
zamišljam takole: rada, prav rada bi po-
vedala, da imam gorko čuteče srce, pa ne
smem in zato se držim zelo uradno. Kako
bi pa tudi izgledalo, če bi k naslovom:
»Vaše blagorodje, Spoštovani, Velecenjeni«
in k podpisom: »S spoštovanjem se pripo-
ročam, Jeležim z odličnim spoštovanjem:
itd.« za vsebino napisala mnoge intimnosti
in bi se pismo vleklo s strani na drugo
stran. Nikjer nobene hladnosti in visoko-
sti, pač pa naj bo vsako tako pismo izraz
vljudnega, srčno izobraženega človeka. Če
te smem ob tej priliki še na nekaj opozo-
riti: tisti suženjskovdani naslovi in pod-
pisi vplivajo na pravega inteligenta muč-
no; torej, če ne prihaja od srca, ne bodi
»predvana«!

Kakor v vsakdanjem življenju tudi naj-
prej odslovimo one ljudi, ki pridejo v hišo
samo po kupčijskih opravkih, da moramo
s pravim prijateljem nemoteno kramljati,
tako tudi pisma za ljube osebe prihranim
jaz prav do zadnjega. Morda si prišla šele
s počitnic ali pa celo še ni dolgo, kar si
se vrnila s samostanske šole. Gotovo imaš
vse polno znank in prijateljic, s katerimi
prav pridno dopisuješ. Verjemi mi: vsa ta
znanja bodo prav kmalu prenehala. Zato
te pa prosim — če me boš ubogala, mi boš
morda nekoč hvaležna —: ne razdaj se
tem plitvim znankam! Ako na pet ali deset
krajev hkrati pišeš o svojem veselju in
svoji žalosti, o čuvstvih, bojih in zmagah in
o skritih lepotah svoje duše, se boš nekega
dne počutila tako prazno in izsušeno, da
ti bo obupati. Svet ni tako lep in dober,
kakor ga gledaš ti s svojimi nedolžnimi,
neizkušenimi očmi. Kar je tebi najsvetejše
in najlepše, bodo drugi porabili za ostud-
no šalo ali za prazno frazo. Čuvaj se torej,
bodi skopa s svojim zakladom! Če je še
nimaš, pa boš še spoznala osebo, o ka-
teri se boš prepričala, da ti vse dobro prav
tako iskreno vračuje, kakor ti verno izro-
čaš. Takrat piši in bodi odkrita! Tako od-
krita, da boš pisala iz sebe, kakor si: ni-
kdar v prvem navalu jeze ali nejevolje,
nikdar iz prevelike prešernosti, ne iz po-
trtosti, da bi ob mirni uri potem morda
morala preklicevati. Saj veš: izgovorjena
beseda se pozabi, napisana ostane. Ne veš,

kakšne zaklade si boš nabrala v lepih pisnih, če ti bo prijateljica prav tako pošteno odgovarjala.

Kadar hodimo po svetu, se radi spominjamo znancev in prijateljev doma in jim pišemo. Včasih se nam doma stoži po ljubem prijatelju ali bi mu radi povedali par lepih besedi, zato napišemo razglednico. Zapomni pa: le prijateljem in pa samo kaj sklošnega, kar res brez škode za vsakega vsakdo sme prebrati. Nikdar pa nobenih domačnosti in važnih naročil! Prav posebno pa te prosim: skrbno izbiraj razglednice! So namreč take, ki žalijo tvoj lepotni okus; o, sestra, so pa tudi take, ki morajo poštemu dekletu pognati rdečico v lice. Kako sodiš o onih, ki tebi upajo poslati kaj takega; ali te ni, Dragica — Vigrednica, sram pred trgovcem, če pri izbiranju v trgovini tako blago sploh primeš v roke?

Ne vem, če boš razumela, kaj vse sem hotela povedati s tem pismom. Verjameš mi pa gotovo, da bi v Našem domu rada imela samo vzorna dekleta. Francka.

V vsako hišo Vigred!

Gospodinjstvo.

(Nadaljevanje.)

Zadnjič smo omenile, da je potrebna v vsaki hiši posebna shramba za knjige in časopise. Rekle smo, da si mati gospodinja privzgoji izmed otrok, najbolje hčerko, ki skrbi za to shrambo, pa bodisi, da je to polica ali omara. Važno pa je, da gospodinja ve, kakšne knjige in časopise naroča njena družina. Knjige naj bi ne bile samo mrtve črke, ampak naj bi prav s temi mrtvimi črkami budile duha in srce in ju dvigale. Pri nas je že v navadi, da ima vsak član družine svojo posebno knjižnico, v katero shranjuje one knjige in časopise, ki so njemu najdražji in najljubši. Ne zadostuje pa, da bi se vsak posameznik oprijemal in poglajbljal v svoje knjige, treba je tudi skupnega družinskega čtiva. Za to skrbi večina naših dnevnikov, tednikov in tudi družinskih revij. Dnevnik, ki prinaša dnevne vesti in novice od blizu in daleč, kaj kmalu premine v svoji vrednosti. Tisti dan, ko ga vsi prečitajo, je dosegel in dovršil svojo nalogo v tej hiši. Dogaja se pa pogosto, da prav ta časopis posodimo tudi sosedom in tedaj napravi zopet isto pot, kakor v domači hiši. Tak časopis seveda potem ni več poraben niti za zavijanje, ko je šel že skozi to-

liko rok. Rekli smo, da je v tem časopisu poskrbljeno za čitatelje vseh vrst. Dnevnik ima po navadi najprej uvodni članek. Vajeni smo v splošnem, da tega enostavno prezremo. Vendar je prav uvodni članek velike važnosti, ker se razpravlja v njem najvažnejše bodisi iz narodnega, državnega, političnega, družabnega, verskega življenja. Ta članek je kakor uvod h knjigi. V njem spoznamo in iz njega izprevidimo prav ono, kar je za tisti dan ali tudi celo vrsto dni aktualno in pomembno. Zato naj bi nihče, tudi nobena naših gospodinj tega ne prezrla. Nadalje razpravlja dnevnik o političnem položaju doma in drugod. Vendar ne smemo tu misliti kar naenkrat na strankarske boje, ki kakor znano, so pri nas povsem izginili iz političnega življenja. Politika v pravem pomenu besede je sodelovanje pri oblikovanju družabnega reda in vse razumevanje, mišljenje, pripravljanje in snovanje, ki se nanaša na javno in državno življenje pa tudi držav in narodov med sabo. Že zaradi tega, ker smo vse, bodisi žena tega ali onega poklica navezane na javno in državno življenje, je umevno, da se moramo tudi brigati za vse dejanje in nehanje, ki se tam vrši. Saj bo prišel tudi čas, ko bomo tudi žene vseh stanov imele priliko javno pri državnem delu sodelovati. Zato je velike važnosti, da smo o vsem tem poučene in razumemo tozadevno stremljenje.

V nadaljnem prinaša dnevnik važnejše in pomembnejše novice iz domačega in tujega življenja; dalje krajevne in dnevne vesti; vse to nas navadno zanima le v toliko, v kolikor služi naši radovednosti in zbuja senzacijo. Me vse, ki nam ni zgolj za puhle novice in vsakdanje čenče, bi morale biti pri čitanju dnevnika že dolgo tako daleč, da se ne bi ustavljale najprej pri teh rubrikah. Koliko važnejšega mora žena iz dnevnika pridobiti! Navadno ima tak dnevnik porazdeljeno snov za vsak dan in tako pride tudi nekega dne posebna stran ali vsaj rubrika, ki zadeva in zanima samo žensvo. Ne smemo pa tu iskati samo kuharskih receptov, ampak tudi prečitati vse, kar je uredništvo smatralo za primerno, da na tisti dan žensvu nudi. Navadno so to članki ali črtice vzgojne, gospodinjske, poučne pa tudi zabavne vsebine. Vse to naj bi vsaka žena prečitala do zadnje črke.

Seveda pa naj mati in gospodinja pregleda tudi ono rubriko, ki je namenjena otrokom. To pa zaradi tega, da se vanjo ne prikrade prav nobena stvar, ki bi bila otrokom škodljiva. Umevno, da gospodinja in mati, kadar ima par hipov časa tudi pogleda povest v dnevniku, ki jo le-ta vsak dan prinaša; vendar naj ji to ne bo najvažnejše, ampak mnogo bolj ono, kar ji prinaša koristi in ji razširja izobrazbo.

Nikakor pa gospodinjini ne bo odveč, da ne bi pregledala tudi onega dela inseratov, ki zadevajo gospodinjstvo in sploh njeno stroko. Na ta način se seznanj z novjšimi pridobitvami v gospodinjstvu, kar ji je po-

tem pri raznih razgovorih s sosedami in prijateljicami mnogo primernejša snov, kakor pa prazno čenčanje in pretezanje bližnjega skozi zobe. (Dalje prihodnjič.)

Kuhinja.

Zračne pogačice. Četrť litra vode, 10 dkg presnega masla, 3 žlice sladkorja, malo soli deni v primerno posodo, postavi na vroč štedilnik in pusti, da zavre. Nato dodaj med urnim mešanjem 4 žlice presejane moke ter mešaj dalje na vročem, da se testo loči od posode, nakar ga postavi na hladno. Ko se malo ohladi, prideni polagoma tri jajca, nazadnje še pol kavine žličke pecivnega praška in mešaj dalje, da je testo lepo gladko. Iz tega testa napravi kakor majhni krapki velike pogačice, polagaj jih v pomazano pekačo za dva prsta eno od druge, ker zelo narastejo. Povrhu jih pomazi z raztepenim jajcem in peci 20—30 minut. Preden daš pogačice v peč, jim napravi v sredi jamico, v katero deneš, ko so pečene, kakršnokoli marmelado ali kremo. Lahko pa tudi pogačice, ko se ohladi, pošev prerežeš, namažeš z marmelado ali s kremo in zopet položiš skupaj. V tem primeru ni treba jamic.

Jabolčni puding. Kisla jabolka olupi zreži na listke in deni v kozico, pomazano s presnim maslom in potreseno z drobtinami. Povrhu potresi jabolka s sladkorjem in z drobno zrezanimi limonovimi lupinami. V lončku zžvrkljaj 2 jajci, 2 žlici sladkorja, 3 žlice moke, pol pecivnega praška. To testo vlij na jabolka, da bodo vsa pokrita in speci.

Jabolka (jabolčna čežana) z orehi ali lešniki. Deni v primerno veliko kozico malo vode, ko zavre deni vanjo osnažena, neolupljena čez pol prerezana kisla jabolka. Kozico pokrij in pari jabolka, da se zmeščajo. Nato jih pretlači skozi sito, primešaj zmlete orehe ali lešnike in malo sladkorja. Čežano namaži na kruhove rezine.

Krompir v oblicah — obložen z ostanki mesa. Ostanke pečenega ali kuhanega mesa, malo prekajene slanine in eno čebulo fino sesekljaj ali zmelji; prideni soli, popra in malo juhe. Vse skupaj dobro premešaj, da je gosto kot kaša; deni v kozico, pokrij in postavi za pol ure v pečico. Zraven daj na

mizo krompir v oblicah, ki ga s to snovjo sproti pomazemo.

Krompir v oblicah — obložen s peso in hrenom. Kuhano peso olupi, ohlajeno nastroži na strgalniku, prideni nastrganega hrena, kis, malo kumne in sladkorja. Mesto kisa lahko prideniš nastrgana kislá jabolka. To snov namažemo na krompir v oblicah, ali črn kruh, narezan na tanke rezine.

Vprašanja iz gospodinjtva.

Vigrednica Hana poroča iz svoje izkušnje. Pomen kisa kot zdravilno sredstvo je skoro da še večji, kakor pa pomen njegov v kuhinjski porabi. Proti vsem boleznim v vratu je kis zelo koristno sredstvo. Prav tako tudi vdihavanje kisove pare (kis zavreti in vdihavati paro). To vdihavanje priporoča zdravnik pri različnih boleznih, ki nastanejo iz prehlajenja. Hud kašelj kaj kmalu preneha, če vdihavamo kisovo paro; to se zlasti zgodi pri bolniku, ki zaradi kašlja spati ne more, pa mu gospodinja na večer prinese vročega jesiha k postelji, nad katerega se bolnik nagne in vdihava toplo paro. Mnogokrat je to sredstvo pri naduhi edino, ki pomiri težko sapo. Pri španski pa poleg tega, da prinaša olajšanje, jesih varuje tudi pred širitvijo bolezni. Zgodilo se je dostikrat, zlasti v prejšnjih letih, da so prostore, v katerih se je zbiralo mnogo ljudi, razkužili z jesihovo paro. Znano je, da nekateri zobozdravniki predpišejo izpiranje ust s tekočino, ki nastane iz kozarca vode in ene žlice kisa. Večkrat slišimo tudi, da je najboljša tekočina za vsakdanje izpiranje ust kozarec vode in dve žlici jesiha. Pri bolečinah v vratu so zelo na mestu jesihovi obkladki. Gorki jesihovi obkladki zelo dobro pomagajo pri bolečinah v želodcu. Vsaktera gospodinja pa je gotovo že poskusila učinek kisa pri omedlevici, ko bolniku damo poduhati jesiha in ga namočimo z njim po sencih. Tudi pri boleznih srca navadno zdravnik svetuje jesihove obkladke.

Vigrednica Mici K. pošilja to-le vprašanje: Imam belo volneno obleko, ki se mi je pri prvem pranju pokvarila. Je zelo porjavela. — Prosim cenjene Vigrednice za nasvete.

D O M A I N D R U G O D

Središče. Prvič se oglašá naš deklíški krožek v naši ljubi »Vigredi«. Saj je še tako mlad, dne 8. dec. 1930 je zagledal ljubi božji svet. Ali veste, kako se imenuje ta naš deklíški krožek? Vzel si je ime po našem ljubem glasilu »Vigred« in šteje lepo število pridnih članic. Za vse delo v našem krožku napravimo načrte pri sejah, katere imamo prav pogosto in se vse odlikujejo po izredni živahnosti in veselju do dela. Sestajamo se prav

pridno k sestankom, ki so vedno pestro sestavljeni in dobro obiskani. Nedavno smo imele 10 dnevni higijenični tečaj o negi dojenčkov, katerega je vodila zaščitna sestra iz Ljubljane. Zanimanje zanj je bilo velikansko. Pri vsakem predavanju je bila polna dvorana mamic in tudi deklet. Dvakrat je predaval tudi dr. Heis.

Mnogo koristnega in zanimivega smo slišale v teh dneh. Slišale smo to, kar je naj-

lepša in najvažnejša naloga žene — matere, kako naj telesno vzgaja svoje najdražje, svojega malega ljubljénčka, da bo zdrav in močan. Če so otroci zdravi, potem je vse dobro, nič ne škoduje, če so razposajeni, samo, da niso bolni.

In kolikokrat povzroči ravno mati sama, da otrok zboli, z nepredvidnim in nepravilnim ravnanjem. »Snaga in red vzdržujeta svet.«

Med tečajem nas je obiskal predavatelj od »Sv. Vojske« iz Ljubljane, predaval je o abstinenci. Orisal nam je žalostne dogodke, tragedije slovenskih družin, katerih eden ali drugi član je pijanec.

Prežalostno in presramotno je za nas Slovence, da ravno mi popijemo največ alkoholnih pijač.

Dne 25. marca t. l. smo praznovala »Materin dan«. Priredile smo krasno igro »Dve materi«, eno simbolično točko, deklamacije, petje in govor.

Kratek spored, a bil je prisrčen. Obhajale smo zmagoslavje večne materine ljubezni.

Na Vel. ponedeljek smo skupno z odsekom »Sloga« priredile prosvetno akademijo. Sodelovale smo s simbolično vajo »Slepčeva tožba«.

Tudi sicer pa povsod sodelujemo, kjer je treba pokazati deklisko in sploh delo.

Naj končam svoje skromno poročilo, pozdravljam vse »Vigrednice« in jih pozivam, naj se kaj oglašajo. Saj je to najlepše, če se oddaljene in osebno nepoznane sestre pogovarjajo med seboj!

Na delo hitimo, ker široko je polje, kjer je potrebna naša pomoč!

Prisrčen pozdrav! — Katica.

Duhovne vaje za dekleta, ki so bile v Lichturnovem zavodu, so se prav dobro obnesle. Udeležilo se jih je 196 deklet iz raznih krajev. Častite sestre so nas prav prisrčno sprejele in so nam bile ves čas duhovnih vaj na razlago ter nam poskrbele vse, kar je katera potrebovala. Najlepša hvala jim za ves ta trud in požrtvovalnost, ki so jo imele z nami! Prav prisrčno se moramo predvsem zahvaliti č. g. P. dr. Žagarju, kot voditelju duhovnih vaj in tudi drugim č. gg., ki so imeli z nami opravila. Ne morem z besedami izraziti svoje globoke zahvale, ker so bili res toliko požrtvovalni z nami. Pač pa bom prosila Vsemogočnega naj bo On njih plačnik! Vse udeleženke smo uživale v zavodu nepopisno srečo in mir. Ne morete si predstavljati našega zadovoljstva in dušnega miru, ki smo ga bile deležne! Dekleta, ki niste bile letos na duhovnih vajah,

bodisi da zato ne, ker niste imele prilike, ali vas je kaj zadržavalo, svetujem vam iz srca, udeležite se jih prihodnje leto!

Prepotrebno je namreč za nas vsako, da se za par dni poglobi v dušno življenje, odtrga od šuma sveta in preživi v tihoti in miru. To vpliva tako blagodejno na človeka in ga tako rekoč popolnoma prenovi, da z novim pogumom začne potem zopet novo lepo življenje in gre z novimi močmi naproti vsem bojem in težavam, ki jim nihče ne uide. Pri odhodu smo tudi predlagale, da bi čimprej zidali »Dom duhovnih vaj za dekleta in matere«. To je bila naša globoka želja in vem, da je to želja še mnogih drugih. Da bi se nam le kmalu uresničila!

Vsem, ki ste pripomogli, da so se vršile duhovne vaje še enkrat Bog plačaj! — Udeležena.

V Ljubljani je bila od 30. avgusta do 21. septembra razstava Kluba jugoslovanskih likovnih umetnic v Jakopičevem paviljonu. V treh prostorih je bila razstavljena velika množina umetnin, ki jih je ustvarila ženska roka. Nismo vedele, da je pri nas toliko število resničnih umetnic, saj jih v vsakdanjem življenju tako težko zasledimo. Ta izložba pa nam je prinesla prav mnogo prazničnega razpoloženja.

Ob odkritju spomenika Kralju Petru I. Velikemu Osoboditelju pred mestnim magistratom v Ljubljani dne 6. septembra t. l. so napravile številne narodne noše največjo pestrost in sijaj. Dolžnost nas vseh je, da to narodno dragocenost čujemo in jo pokažemo ob vsaki slavnostni priliki. Važno pa je, da ohranimo naše narodne noše v prvotni pristnosti, da jih ne doseže splošna modernizacija, ker potem niso več, kar so bile — res narodne noše.

Slovenska krščanska ženska zveza v Ljubljani ima svoj letni občni zbor v četrtek, 8. oktobra t. l. ob 4. popoldne v Beli dvorani hotela Union z nastopnim dnevnikom redom: 1. Otvoritveni pozdrav. 2. Poročilo a) predsednice, b) tajnice, c) blagajničarke. 3. Predlogi in sklepi. 4. slučajnosti. — Predlogi včlanjenih društev in odsekov morajo biti osem dni pred občnim zborom v rokah odbora. — Ker bo v dneh 7., 8. in 9. oktobra prosvetno-organizatorični tečaj za članice včlanjenih društev in odsekov, je pričakovati zelo obilne udeležbe. Vse udeleženke tečaja in občnega zbora naj točno izpolnijo prijavne listine.

Z □ A □ D □ O □ B □ R □ O □ V □ O □ L □ J □ O

Učitelj: »Kdo mi zna povedati, kako imenujemo človeka, ki neprestano govori in govori, pa če tudi ga poslušalci ne poslušajo?«
— Učenec: »Učitelj«.

Katehet, ki je razlagal učencem Jezusove besede, katere je govoril Petru: odslej boš ljudi lovil, vpraša učence: »Kaj je hotel Gospod s tem reči? Kaj naj bi postal Peter?«

Eden izmed učencev se hitro odreže: »Policaaj!«

Nedavno je pripovedoval kmetski mož tole zgodbo: Pred leti je na koncu službe božje stopil stari župnik še enkrat na prižnico in je rekel: »Zadnjo nedeljo je nekdo vrgel v nabiralnik za milodare hlačni gumb. Samo eden v naši fari je mogel to storiti; imena nobenega ne imenujem. Pričakujem pa, da bo dotični danes po službi božji prišel po gumb in mesto njega podaril miloščino, ki mu jo njegove razmere dopuščajo.« Po službi božji se oglesi star, zaradi svojega skopuštva znani gospodar pri starem župniku. »Prosim oprostite«, je rekel mož; »ampak tisto z gumbom je bilo res samo slučajno. V žepu sem imel pripravljeno petačo (petkronski novc), vmes pa je bil tudi ta gumb; v naglici sem zagrabil za gumb namesto za denar.« »O hvala lepa«, pravi župnik in vzame denar in odda onemu gumb. »Toda povejte mi, gospod župnik«, je vprašal obiskovalec, »kako, da ste vedeli, da sem bil ravno jaz tisti, ki je vrgel gumb v nabiralnik?« »Saj niti nisem vedel«, je odvrnil župnik. »Kaj niste vedeli? Saj ste vendar rekli, da le eden iz naše fаре je mogel to storiti in, da nobenega imena ne imenujete.« »I seveda«, je odvrnil župnik smeje, »saj vendar sprevidite, da ni mogoče, da bi dva vrgla en gumb v nabiralnik, prav gotovo je bil samo eden.«

Lukež: »No sosed, kje pa si prišel do take modre bunke na očesu?«

Sosed: »Krava pri molži ni hotela mirovati z repom, pa sem ji kamen na rep privezal.«

Učitelj: Zrak, svetloba in voda so glavne zahteve za človekovo zdravje. Ali veste še za katere? — Rude: »Pivo, kruh in klobasa.«

Kregar: »Saj ne rečem, da si lump, toda če bi kdo drugi rekel, pa bi nič ne oporekal.«

Katehet v prvem razredu: »Kaj je Bog napravil sedmi dan?«

Učenec: »K maši je šel.«

Katehet: »Kaj je rekel Adam, ko mu je Bog pripeljal novoustvarjeno Evo?«

Učenec: »Dobro jutro.«

Katehet: »Iz česa je Bog napravil Adama?«

Učenec: »Iz ilovice.«

Katehet: »In kaj je storil ž njim potem?« Pričakoval je, da bo dobil odgovor: »Vdihnil mu je dušo.« — Namesto tega pa mu je otrok odgovoril: »Potem ga je Bog položil na sonce, da bi se posušil.«

Katehet: »Zakaj je bilo v raju tako lepo?«

Milka: »Ker še ni bilo šole!«

Katehet vpraša v petem razredu: »Kaj je Bog delal sedmi dan? Ves razred molči. Katehet hoče odgovora in pokliče dečka v zadnji klopi: »Povej, kaj dela tvoj oče ves teden?«

Dečko odgovori: »Dela v tovarni!«

Katehet: »In kaj dela v nedeljo? Ali tudi dela?«

Deček: »Ne, v nedeljo gre v gostilno!«

IZ UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Na naš poziv v zadnji številki smo prejeli že lepo število pism, ki pričajo, kako se čitateljice in naročnice zanimajo za svoj list. Pripomniti pa moramo, da pism brez podpisa ne vpoštevamo. Vsaka Vigrednica ima vendar toliko poguma, pa tudi toliko takta, da pod svoje nasvete, želje in zahteve postavi svoje ime. Potem šele vemo, da resno misli in ji je na tem, da njene nasvete tudi vpoštevamo. Saj to vsak človek ve, da romajo nepodpisane pošiljke — v koš. — Z veseljem pa ugotavljamo, da se večina nasvetov in želj krije z našimi pripravami, kar je najboljši dokaz, da smo s čitalstvom prav res v duševnem stiku. — Pričakujemo

pa še prav mnogo pism, ki nam bodo razodela še marsikatero skrito željo Vigrednic.

Muropoljska. — Vaše lepo ime je tako, da bi bilo seveda želeli boljših razmer, ugodnih za izobrazbo in morda tudi za pisateljsko delovanje. Vsaka vaja koristi. Za delo: vztrajnost! Za spise jedrnato in kratko!

Rosaja. Popravljen in okrajšan porabimo o priliki. Za prihodnjic prosimo: kratko, krepko, dobro premišljeno, ne razcepjeno v več misli. Pozdrav!

Katra. Brez podpisa — v koš.

Miklič. Po tolikem času nam je prišlo v roko šele zdaj. — Porabimo.

S. Emil. Prav tako.

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 2) Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Ljudski dom. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Uprava Vigredi

ima v zalogi te-le knjige:

Mati vzgojiteljica, III. izdaja	Din 16—
Dekliški oder, 1. zv.,	Din 8—
Dekliški oder, 2. zv.,	Din 12—
Dekliški oder, 3. zv., posvečen Materi	Din 10—
Dekliški oder, 4. zv.,	Din 16—
Dekliški oder, 5. zv., Sv. Elizabeta	Din 7—
Vigred, let. 1929	Din 25—
Vigred, let. 1930	Din 25—
Vigred, let. 1931	Din 25—
Med pomladjo in poletjem. Zbirka dekl. radio- predavanj	Din 10—

Od dobrega najboljše je le

GRITZNER-ADLER

šivalni stroj in kolo

Elegantna izvedba! Najboljši material!

Pisalni

stroj

v

3

velikostih!

Na veliko!

Na malo!

GALANTERIJA

nogavice za dame, gospode in otroke, srajce, ovratniki, **kravate**, triko-perilo, puloverji, sprehajalne palice, dežniki, nahrbtniki, ženske torbice, razne ščetke in ogledala, dišeča mila, razni **trakovi in vezenine; kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in tapetnike.** Cepilni noži, škarje za trte, Solingen-noži in škarje itd. po najnižji ceni samo pri trdki

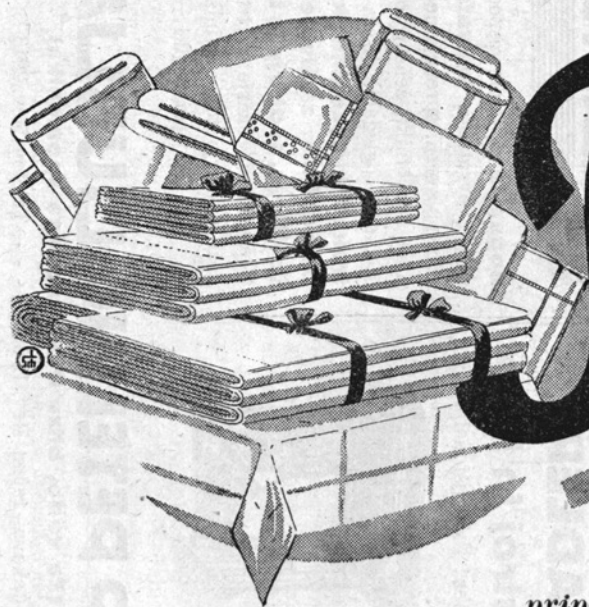
JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

(Za vodo, blizu Prešernovega spomenika)

Čekovni račun štev. 12.005 - - - - Telefon štev. 2913

Cene solidne!

Postrežba točna!

priporoča

Posteljno in namizno perilo

*A. & E. Skabernè
Ljubljana*

**KOLINSKA
TVORNICA SIKORIJE
LJUBLJANA.**

**Okusna in zdrava
je
Kolinska kava**

Preko vseh
skrbi in težav
Vam pomaga
lepa in dobra knjiga
čudili se boste
kako je poceni knjiga
iz založbe

**JUGO-
SLOVANSKE
KNJIGARNE
v LJUBLJANI**

Zahtevajte brezplačne cenike in
prospekte!

Priporoča se
prvi slovenski zavod
**VZAJEMNA
ZAVAROVALNICA
LJUBLJANA**
Miklošičeva cesta

Podružnice:

CELJE, Palača Ljud. posojilnice
ZAGREB, Starčevićev trg 6
SARAJEVO, Aleksandrova c.101
SPLIT, Ulica XI. puka 22
BEOGRAD, Poincaréova 2

**Jugoslovanska
tiskarna
v Ljubljani**

Najbolje urejena:

Tiskarna
Knjigoveznica
Klišarna
Kameno-, offsettisk
Bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**Najmodernejša
grafika
Jugoslavije**

Celo Vaša najboljša prijateljica Vam tega ne pove

Kadar sedite z Vašo prijateljico in razgovarjate o mnogih stvareh, ki zadevajo Vaše življenje, ste morda večkrat razmišljala tudi o tem, kaj pravzaprav povzročuje njeno veselost in ljubkost. Ako si pogledate njeno toaletno mizico, ta bi Vam to odkrila! CREME DE CHAQUE HEURE je dala njenemu teintu to nežnost in čuva njen mladostni izgled in njeno svežost.

ELIDA CREME DE CHAQUE HEURE vidno polepšava. Ni lepljiva in se radi tega takoj vsrka v kožo. Koža postane žametasta in zaščitena je pred solncem in vetrom.

ELIDA CREME DE CHAQUE HEURE